

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część CII. — Wydana i rozestana dnia 26. września 1907.

Treść: (№ 222 i 223.) 222. Generalny akt międzynarodowej konferencji w Algeciras, zawarty dnia 7. kwietnia 1906. pomiędzy Austro-Węgrami, Niemcami, Belgią, Hiszpanią, Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Marokiem, Niderlandami, Portugalią, Rosją i Szwecją. — 223. Ustawa celem wykonania generalnego aktu konferencji w Algeciras.

222.

Generalny akt międzynarodowej konferencji w Algeciras,

zawarty dnia 7. kwietnia 1906. pomiędzy Austro-Węgrami, Niemcami, Belgią, Hiszpanią, Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Marokiem, Niderlandami, Portugalią, Rosją i Szwecją.

(Ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 22. grudnia 1906. Dokument ratyfikacyjny złożono w Madrycie dnia 31. grudnia 1906.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
 divina favente clementia Austriae Imperator;
 Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae,
 Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae;
 Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae,
 superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio
 Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis. quorum interest, tenore praesentium facimus:

Cum ad ordinandas vias ac rationes idoneas quibus conditio resque praesentes regni Maurocitani meliores reddantur inter Monarchiam Austro-Hungaricam et reliqua Regimina quorum Plenipotentiarii intererant, conventio in oppido Hispaniae Algeciras vocato die septimo mensis Aprilis anno millesimo nongentesimo sexto inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Au nom de Dieu tout puissant:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie;

Sa Majesté le Roi des Belges;

Sa Majesté le Roi d'Espagne;

Le Président des Etats-Unis d'Amérique;

Le Président de la République Française;

Sa Majesté le Roi du Royaume Uni de la Grande Bretagne et d'Irlande et des Territoires Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes;

Sa Majesté le Roi d'Italie;

Sa Majesté le Sultan du Maroc;

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc., etc., etc.;

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies;

Sa Majesté le Roi de Suède;

S'inspirant de l'intérêt qui s'attache à ce que l'ordre, la paix et la prospérité règnent au Maroc, et ayant reconnu que ce but précieux ne saurait être atteint que moyennant l'introduction de réformes basées sur le triple principe de la souveraineté et de l'indépendance de Sa Majesté le Sultan, de

(Przekład.)

W Imieniu Wszchemocnego Boga:

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski, imieniem Państwa niemieckiego;

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Apostolski Król węgierski;

Najjaśniejszy Król Belgów;

Najjaśniejszy Król hiszpański;

Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki;

Prezydent Rzeczypospolitej francuskiej;

Najjaśniejszy Król połączonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandyi i brytyjskich obszarów zamorskich, Cesarz indyjski;

Najjaśniejszy Król włoski;

Najjaśniejszy Sultan marokański;

Najjaśniejsza Królowa niderlandzka;

Najjaśniejszy Król Portugalii i Algarvien, itd., itd., itd.;

Najjaśniejszy Cesarz wszech Rosyan;

Najjaśniejszy Król szwedzki,

kierując się względem na to, aby porządek, spokój i dobrobyt zapanował w Maroku i przejęci przekonaniem, że ten pełen doniosłości cel da się osiągnąć jedynie przez zaprowadzenie reform na potrójnej podstawie: udzielności i niezależności Najjaśniejszego Sultana, nietykalności Jego państw

l'intégrité de Ses Etats et de la liberté économique sans aucune inégalité, ont résolu, sur l'invitation qui Leur a été adressée par Sa Majesté Chérifienne, de réunir une Conférence à Algeciras pour arriver à une entente sur lesdites réformes, ainsi que pour examiner les moyens de se procurer les ressources nécessaires à leur application, et ont nommé pour Leurs Délégués Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand:

Le Sieur Joseph de Radowitz, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique, et

Le Sieur Christian, Comte de Tattenbach, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Très-Fidèle;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

Le Sieur Rodolphe, Comte de Welsersheimb, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique, et

Le Sieur Léopold, Comte Bolesta-Koziebrodzki, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire au Maroc;

Sa Majesté le Roi des Belges:

Le Sieur Maurice, Baron Joostens, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique, et

Le Sieur Conrad, Comte de Buisseret-Steenbecque de Blarenguien, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire au Maroc;

Sa Majesté le Roi d'Espagne:

Don Juan Manuel Sánchez y Gutiérrez de Castro, Duc de Almodóvar del Rio, Son Ministre d'Etat, et

Don Juan Pérez-Caballero y Ferrer, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

Le Président des Etats-Unis d'Amérique:

Le Sieur Henry White, Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire des Etats-Unis d'Amérique près Sa Majesté le Roi d'Italie, et

i swobody gospodarczej z wykluczeniem wszelkiej nierówności, postanowili na skutek zaproszenia wyistosowanego do Niech przez Jego Szeryfowską Mość, odbyć konferencyę w Algeciras, aby dojść do porozumienia w sprawie owych reform oraz aby zbadać, w jaki sposób możnaby uzyskać środki do ich przeprowadzenia i zamianowali Swojami pełnomocnieni delegatami:

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski, imieniem Państwa niemieckiego:

Pana Józefa von Radowitz, Swego nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora przy Jego Katolickiej Mości, oraz

Pana hrabiego Krystyana von Tattenbach, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Jego Najwierniejszej Mości;

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król czeski itd. i Apostolski Król węgierski:

Pana hrabiego Rudolfa von Welsersheimb, Swego nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora przy Jego Katolickiej Mości oraz

Pana hrabiego Leopolda Bolestę-Koziebrodzkiego, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra w Maroku;

Najjaśniejszy Król Belgów:

Pana barona Maurycego Joostens, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Jego Katolickiej Mości, i

Pana hrabiego Konrada Buisseret-Steenbecque de Blarenguien, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra w Maroku;

Najjaśniejszy Król hiszpański:

Don Juana Manuela Sanchez y Gutierrez de Castro, księcia Almodovar del Rio, Swego Ministra stanu, i

Don Juana Perez-Cabellero y Ferrer, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Najjaśniejszym Królu Belgów;

Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki:

Pana Henry White, nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora Stanów Zjednoczonych Ameryki przy Najjaśniejszym Królu włoskim, i

Le Sieur Samuel R. Gummeré, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire des Etats-Unis d'Amérique au Maroc;

Le Président de la République Française:

Le Sieur Paul Révoil, Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire de la République Française auprès de la Confédération Suisse, et

Le Sieur Eugène Regnault, Ministre Plénipotentiaire;

Sa Majesté le Roi du Royaume Uni de la Grande Bretagne et d'Irlande et des territoires britanniques au delà des mers, Empereur des Indes:

Sir Arthur Nicolson, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire près Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies;

Sa Majesté le Roi d'Italie:

Le Sieur Emile, Marquis Visconti Venosta, Chevalier de l'Ordre de la Très-Sainte Annonciade, et

Le Sieur Giulio Malmusi, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire au Maroc;

Sa Majesté le Sultan du Maroc:

El Hadj Mohamed Ben El Arbi Ettorrés, Son Délégué à Tanger et Son Ambassadeur Extraordinaire,

El Hadj Mohamed Ben Abdesselam El Mokri, Son Ministre des Dépenses,

El Hadj Mohamed Es-Seffar, et

Sid Abderrhaman Bennis;

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

Le Sieur Jonkheer Hannibal Testa, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc., etc., etc.:

Le Sieur Antoine, Comte de Tovar, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique, et

Le Sieur François-Robert, Comte de Martens Ferrão, Pair du Royaume, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire au Maroc;

Pana Samuela R. Gummeré, nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra Stanów Zjednoczonych Ameryki w Maroku;

Prezydent Rzeczypospolitej francuskiej:

Pana Pawła Révoil, nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora Rzeczypospolitej francuskiej przy Związku szwajcarskim, i

Pana Eugeniusza Regnault, upelnomocnionego Ministra;

Najjaśniejszy Król połączonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandyi oraz brytyjskich obszarów zamorskich, Cesarz indyjski:

Sir Artura Nicolsona. Swego nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora przy Najjaśniejszym Cesarzu wszech Rosyan;

Najjaśniejszy Król włoski:

Pana markiza Emila Visconti Venosta, kawalera orderu Św. Anuncyaty, i

Pana Giulia Malmusi, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra w Maroku;

Najjaśniejszy Sułtan marokański:

El Hadj Mohameda Ben El Arbi Ettorrés. Swego pełnomocnika w Tangerze i nadzwyczajnego ambasadora,

El Hadj Mohameda Ben Abdesselam El Mokri, Swego Ministra skarbu.

El Hadj Mahomeda Es-Seffar i

Sida Abderrhaman Bennis;

Najjaśniejsza Królowa niderlandzka:

Pana Jonkheera Hannibala Testa. Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Jego Katolickiej Mości;

Najjaśniejszy Król Portugalii i Algarvien itd.:

Pana hrabiego Antoniego Tovar, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Jego Katolickiej Mości, i

Pana hrabiego Franciszka Roberta Martens Ferrão, para Królestwa, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra w Maroku;

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies:

Le Sieur Arthur, Comte Cassini, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique, et

Le Sieur Basile Bacheracht, Son Ministre au Maroc;

Sa Majesté le Roi de Suède:

Le Sieur Robert Sager, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté Catholique et près Sa Majesté Très-Fidèle.

Lesquels, munis de pleins pouvoirs qui ont été trouvés en bonne et due forme, ont, conformément au programme sur lequel Sa Majesté Chérienne et les Puissances sont tombées d'accord, successivement discuté et adopté:

I. Une Déclaration relative à l'organisation de la police;

II. Un Règlement concernant la surveillance et la répression de la contrebande des armes;

III. Un Acte de concession d'une Banque d'Etat marocaine;

IV. Une Déclaration concernant un meilleur rendement des impôts et la création de nouveaux revenus;

V. Un Règlement sur les douanes de l'Empire et la répression de la fraude et de la contrebande;

VI. Une Déclaration relative aux services publics et aux travaux publics;

et, ayant jugé que ces différents documents pourraient être utilement coordonnés en un seul instrument, les ont réunis en un Acte général composé des articles suivants:

Chapitre I.

Déclaration relative à l'organisation de la police.

Article premier.

La Conférence, appelée par Sa Majesté le Sultan à se prononcer sur les mesures nécessaires pour organiser la police, déclare que les dispositions à prendre sont les suivantes.

Art. 2.

La police sera placée sous l'autorité souveraine de Sa Majesté le Sultan. Elle sera recrutée par le Makhzen parmi les musulmans marocains, commandée par des Caïds marocains et répartie dans les huit ports ouverts au commerce.

Najjaśniejszy Cesarz wszech Rosyan:

Pana hrabiego Artura Cassini, Swego nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora przy Jego Katolickiej Mości, i

Pana Bazylego Bacheracht, Swego Ministra w Maroku;

Najjaśniejszy Król szwedzki:

Pana Roberta Sager, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra przy Jego Katolickiej Mości i przy Jego Najwierniejszej Mości,

którzy zaopatrzeni w pełnomocnictwa uznane za dobre i należyte co do formy, stosownie do programu ułożonego przez Jego Szeryfowską Mość oraz Mocarstwa, wzięli kolejno pod obrady i przyjęli:

I. oświadczenie co do organizacyi policyi;

II. regulamin odnoszący się do nadzorowania i przytlumienia przemycania broni;

III. akt koncesyi dla marokańskiego Banku państwowego;

IV. oświadczenie co do powiększenia dochodu z podatków i stworzenie nowych dochodów;

V. regulamin odnoszący się do marokańskich urzędów celnych oraz przytlumienia oszustw celnych i przemytnictwa;

VI. oświadczenie co do służby publicznej i robót publicznych.

a zarazem połączyli te wszystkie dokumenty w jeden akt generalny, składający się z następujących paragrafów, kierując się zapatrywaniem, iż należy je objąć jednym jedynym dokumentem, aby odpowiadały celowi:

Rozdział pierwszy.

Oświadczenie co do organizacyi policyi.

Artykuł 1.

Konferencya zawezwana przez Jego Sultańską Mość do oświadczenia się względem zarządzeń potrzebnych celem zorganizowania policyi, oświadcza, iż wydać należy następujące zarządzenia.

Artykuł 2.

Policya podlega udzielnej władzy Jego Sultańskiej Mości. Będzie ona utworzona przez Makhzena z marokańskich muzułmanów, będzie stała pod rozkazami marokańskich kaidów i będzie rozdzielona pomiędzy ośm przystani otwartych dla handlu.

Art. 3.

Pour venir en aide au Sultan dans l'organisation de cette police, des officiers et sous-officiers instructeurs espagnols, des officiers et sous-officiers instructeurs français seront mis à Sa disposition par leurs Gouvernements respectifs, qui soumettront leur désignation à l'agrément de Sa Majesté Chérienne. Un contrat passé entre le Makhzen et les instructeurs, en conformité du règlement prévu à l'article 4, déterminera les conditions de leur engagement et fixera leur solde qui ne pourra pas être inférieure au double de la solde correspondante au grade de chaque officier ou sous-officier. Il leur sera alloué, en outre, une indemnité de résidence variable suivant les localités. Des logements convenables seront mis à leur disposition par le Makhzen qui fournira également les montures et les fourrages nécessaires.

Les Gouvernements auxquels ressortissent les instructeurs se réservent le droit de les rappeler et de les remplacer par d'autres, agréés et engagés dans les mêmes conditions.

Art. 4.

Ces officiers et sous-officiers prêteront, pour une durée de cinq années à dater de la ratification de l'Acte de la Conférence, leur concours à l'organisation des corps de police chérifiens. Ils assureront l'instruction et la discipline conformément au règlement qui sera établi sur la matière; ils veilleront également à ce que les hommes enrôlés possèdent l'aptitude au service militaire. D'une façon générale, ils devront surveiller l'administration des troupes et contrôler le paiement de la solde qui sera effectué par l'Amin, assisté de l'officier instructeur comptable. Ils prêteront aux autorités marocaines, investies du commandement de ces corps, leur concours technique pour l'exercice de ce commandement.

Les dispositions réglementaires propres à assurer le recrutement, la discipline, l'instruction et l'administration des corps de police, seront arrêtées d'un commun accord entre le Ministre de la Guerre chérifien ou son délégué, l'inspecteur prévu à l'article 7, l'instructeur français et l'instructeur espagnol les plus élevés en grade.

Le règlement devra être soumis au Corps Diplomatique à Tanger qui formulera son avis dans le délai d'un mois. Passé ce délai, le règlement sera mis en application.

Art. 5.

L'effectif total des troupes de police ne devra pas dépasser deux mille cinq cents hommes ni être inférieur à deux mille. Il sera réparti suivant

Artykuł 3.

Aby przyjść w pomoc Sułtanowi przy organizowaniu tej policji oddadzą mu odnośne rządy do rozporządzenia hiszpańskich oficerów i podoficerów instrukcyjnych oraz francuskich oficerów i podoficerów instrukcyjnych; wyboru osób dokonają odnośne rządy za zgodą Jego Szeryfowskiej Mości. Układ, który zawrze Makhzen z instruktorami, stosownie do regulaminu przewidzianego w artykule 4., określi warunki ich zamianowania i oznaczy ich płacę, która wynosić musi przynajmniej dwa razy tyle, co płaca odpowiadająca stopniowi służbowemu każdego oficera lub podoficera. Ponadto przyzna im się odszkodowanie za pobyt, które będzie rozmaite stosownie do miejsc. Makhzen odda im do rozporządzenia odpowiednie lokalności a również dostarczy im potrzebnych koni wierzchowych i żywności dla nich.

Mocarstwa, do których instruktorowie należą, zastrzegają sobie prawo odwołania ich i zastąpienia innymi, których wybierze się i zamianuje w ten sam sposób.

Artykuł 4.

Ci oficerowie i podoficerowie udzielać będą w ciągu lat pięciu, licząc od chwili ratyfikowania aktu konferencji, swej pomocy przy organizowaniu szeryfowskiego korpusu policji. Starać się oni będą o wykształcenie i utrzymanie karności stosownie do regulaminu, który w tym przedmiocie będzie ułożony, i zwracać będą uwagę na to, aby przyjęci żołnierze byli zdolni do służby wojskowej. Dozorują oni dalej zupełnie ogólnie administrację przy oddziałach wojskowych i czuwają nad wypłatą żołdu, którą uskutecznia Amin wspólnie z rachunkowym oficerem instrukcyjnym. Udzielają oni władzom marokańskim, którym poruczono dowództwo tych korpusów, swej fachowej pomocy przy wykonywaniu tegoż.

Postanowienia regulaminowe co do rekrutowania, utrzymania karności, wykształcenia i administracji korpusów policyjnych wydane będą w drodze porozumienia między szeryfowskim Ministrem wojny lub jego zastępcą, inspektorem, o którym mowa w artykule 7. oraz najstarszym co do rangi instruktorem francuskim i najstarszym co do rangi instruktorem hiszpańskim.

Regulamin musi być przedłożony ciału dyplomatycznemu w Tangerze, które w ciągu miesiąca da w tej mierze swoją opinię. Po upływie tego terminu regulamin nabiera mocy obowiązującej.

Artykuł 5.

Ogólna siła oddziału policyjnego wynosi najwyżej dwa tysiące pięćset a najmniej dwa tysiące ludzi. Rozdzielili się ich na pojedyncze przystanie,

l'importance des ports par groupes variant de cent cinquante à six cents hommes. Le nombre des officiers espagnols et français sera de seize à vingt; celui des sous-officiers espagnols et français, de trente à quarante.

Art. 6.

Les fonds, nécessaires à l'entretien et au paiement de la solde des troupes et des officiers et sous-officiers instructeurs, seront avancés au Trésor chérifien par la Banque d'Etat, dans les limites du budget annuel attribué à la police qui ne devra pas dépasser deux millions et demi de pesetas pour un effectif de deux mille cinq cents hommes.

Art. 7.

Le fonctionnement de la police sera, pendant la même période de cinq années, l'objet d'une inspection générale qui sera confiée par Sa Majesté Chérifienne à un officier supérieur de l'armée suisse dont le choix sera proposé à Son agrément par le Gouvernement fédéral suisse.

Cet officier prendra le titre d'Inspecteur général et aura sa résidence à Tanger.

Il inspectera, au moins une fois par an, les divers corps de police et, à la suite de ces inspections, il établira un rapport qu'il adressera au Makhzen.

En dehors des rapports réguliers, il pourra, s'il le juge nécessaire, établir des rapports spéciaux sur toute question concernant le fonctionnement de la police.

Sans intervenir directement dans le commandement ou l'instruction, l'Inspecteur général se rendra compte des résultats obtenus par la police chérifienne au point de vue du maintien de l'ordre et de la sécurité dans les localités où cette police sera installée.

Art. 8.

Les rapports et communications, faits au Makhzen par l'Inspecteur général au sujet de sa mission, seront, en même temps, remis en copie au Doyen du Corps Diplomatique à Tanger, afin que le Corps Diplomatique soit mis à même de constater que la police chérifienne fonctionne conformément aux décisions prises par la Conférence et de surveiller si elle garantit, d'une manière efficace et conforme aux traités, la sécurité des personnes et des biens des ressortissants étrangers, ainsi que celle des transactions commerciales.

stosownie do ich znaczenia, oddziałami liczącymi od stu pięćdziesięciu do sześciuset ludzi. Liczba oficerów hiszpańskich i francuskich wynosi szesnastu do dwudziestu, liczba podoficerów hiszpańskich i francuskich trzydziestu do czterdziestu.

Artykuł 6.

Środków potrzebnych na utrzymanie i opłacenie żołdu dla wojska oraz oficerów i podoficerów instrukcyjnych dostarczy szeryfowskiemu skarbowi państwa Bank państwa w drodze zaliczki i w granicach budżetu corocznie dla policji wyznaczonego; wydatek ten przy sile dwóch tysięcy pięćset ludzi nie może przekraczać sumy dwóch i pół miliona pesetas.

Artykuł 7.

Policja podlega w ciągu wymienionego okresu pięcioletniego inspekcji generalnej. Inspekcję tę powierzy Jego Szeryfowska Mość jednemu z wyższych oficerów wojska szwajcarskiego, którego wyboru dokona Rząd związkowy szwajcarski za zgodą Jego Mości.

Oficer ten otrzyma tytuł generalnego inspektora i będzie miał siedzibę urzędową w Tangerze.

Winien on przynajmniej raz na rok inspekcjonować różne korpusy policyjne i z wyniku tych inspekcji wygotować sprawozdanie, które ma być przedłożone Makhzenowi.

Prócz prawidłowych sprawozdań może on, jeżeli to uzna za potrzebne, składać osobne sprawozdania we wszystkich sprawach dotyczących policji.

Nie wdając się bezpośrednio w dowództwo lub wykształcenie, winien Inspektor generalny przekonywać się o wynikach, które policja szeryfowska osiągnęła w swoich stacyach pod względem utrzymania porządku i bezpieczeństwa.

Artykuł 8.

Sprawozdania i doniesienia, które Inspektor generalny składa Makhzenowi co do swej działalności, będą równocześnie udzielane w odpisie seniorowi ciała dyplomatycznego w Tangerze w tym celu, aby ciało to mogło stwierdzić, iż działalność policji szeryfowskiej odpowiada postanowieniom konferencji, oraz aby mogło czuwać nad tym, czy zapewnia ona w sposób skuteczny i zgodnie z układami obcym obywatelom bezpieczeństwo osoby i majątku, tudzież obrotu handlowego.

Art. 9.

En cas de réclamations dont le Corps Diplomatique serait saisi par la Légation intéressée, le Corps Diplomatique pourra, en avisant le Représentant du Sultan, demander à l'Inspecteur général de faire une enquête et d'établir un rapport sur ces réclamations, à toutes fins utiles.

Art. 10.

L'Inspecteur général recevra un traitement annuel de vingt-cinq mille francs. Il lui sera alloué, en outre, une indemnité de six mille francs pour frais de tournées. Le Makhzen mettra à sa disposition une maison convenable et pourvoira à l'entretien de ses chevaux.

Art. 11.

Les conditions matérielles de son engagement et de son installation, prévues à l'article 10, feront l'objet d'un contrat passé entre lui et le Makhzen. Ce contrat sera communiqué en copie au Corps Diplomatique.

Art. 12.

Le cadre des instructeurs de la police chérifienne (officiers et sous-officiers) sera espagnol à Tétouan, mixte à Tanger, espagnol à Larache, français à Rabat, mixte à Casablanca, et français dans les trois autres ports.

Chapitre II.

Règlement concernant la surveillance et la répression de la contrebande des armes.

Art. 13.

Sont prohibés dans toute l'étendue de l'Empire Chérifien, sauf dans les cas spécifiés aux articles 14 et 15, l'importation et le commerce des armes de guerre, pièces d'armes, munitions chargées ou non chargées de toutes espèces, poudres, salpêtre, fulmicoton, nitro-glycérine et toutes compositions destinées exclusivement à la fabrication des munitions.

Art. 14.

Les explosifs nécessaires à l'industrie et aux travaux publics pourront néanmoins être introduits. Un règlement, pris dans les formes indiquées à l'article 18, déterminera les conditions dans lesquelles sera effectuée leur importation.

Artykuł 9.

Ciało dyplomatyczne może w razie zażaleń, któremi zajmie się na wniosek interesowanego poselstwa, zażądać od Inspektora generalnego, zawiadamiając o tym równocześnie przedstawiciela sułtana wdrożenia śledztwa i złożenia sprawozdania co do zażaleń tych celem wydania dalszych zarządzeń.

Artykuł 10.

Generalny inspektor pobiera płacę roczną w wysokości dwudziestu pięciu tysięcy franków a ponadto otrzymuje odszkodowanie za koszty podróży w kwocie sześciu tysięcy franków. Makhzen odda mu do rozporządzenia odpowiedni dom i starać się będzie o utrzymanie jego koni.

Artykuł 11.

Przewidziane w artykule 10. materialne warunki jego zamianowania i instalacji stanowiąc będą przedmiot układu zawartego pomiędzy nim a Makhzenem, którego odpis udzielić należy ciału dyplomatycznemu.

Artykuł 12.

Główny element instruktorów policji szeryfowskiej (oficerów i podoficerów) będzie w Tetuan hiszpański, w Tangerze mieszany, w Larache hiszpański, w Rabat francuski, w Casablanca mieszany a w trzech innych przystaniach francuski.

Rozdział drugi.

Regulamin dotyczący nadzorowania i przytłumienia przemykania broni.

Artykuł 13.

W całym obszarze Państwa szeryfowskiego zabrania się wprowadzania i rozprzedaży broni wojennej, części składowych broni, amunicji wszelkiego rodzaju naładowanej i nienaładowanej, prochu, saletry, bawełny strzelniczej, nitrogliceryny i wszystkich materiałów przeznaczonych wyłącznie do wytwarzania amunicji, pominąwszy wypadki oznaczone w artykułach 14. i 15.

Artykuł 14.

Można jednak wprowadzać środki wybuchowe potrzebne w przemyśle i przy robotach publicznych. Regulamin wydany według przepisów artykułu 18. podaje warunki, pod które wprowadzenie ich może nastąpić.

Art. 15.

Les armes, pièces d'armes et munitions, destinées aux troupes de Sa Majesté Chérifienne, seront admises après l'accomplissement des formalités suivantes:

Une déclaration, signée par le Ministre de la Guerre marocain, énonçant le nombre et l'espèce des fournitures de ce genre commandées à l'industrie étrangère, devra être présentée à la Légation du pays d'origine qui y apposera son visa.

Le dédouanement des caisses et colis contenant les armes et munitions, livrées en exécution de la commande du Gouvernement marocain, sera opéré sur la production:

- 1° de la déclaration spécifiée ci-dessus,
- 2° du connaissance indiquant le nombre, le poids des colis, le nombre et l'espèce des armes et munitions qu'ils contiennent. Ce document devra être visé par la Légation du pays d'origine qui marquera au verso les quantités successives précédemment dédouanées. Le visa sera refusé à partir du moment où la commande aura été intégralement livrée.

Art. 16.

L'importation des armes de chasse et de luxe, pièces d'armes, cartouches chargées et non chargées, est également interdite. Elle pourra, toutefois, être autorisée:

- 1° pour les besoins strictement personnels de l'importateur,
- 2° pour l'approvisionnement des magasins d'armes autorisés conformément à l'article 18.

Art. 17.

Les armes et munitions de chasse ou de luxe seront admises pour les besoins strictement personnels de l'importateur, sur la production d'un permis délivré par le Représentant du Makhzen à Tanger. Si l'importateur est étranger, le permis ne sera établi que sur la demande de la Légation dont il relève.

En ce qui concerne les munitions de chasse, chaque permis portera au maximum sur mille cartouches ou les fournitures nécessaires à la fabrication de mille cartouches.

Le permis ne sera donné qu'à des personnes n'ayant encouru aucune condamnation correctionnelle.

Art. 18.

Le commerce des armes de chasse et de luxe, non rayées, de fabrication étrangère, ainsi que des munitions qui s'y rapportent, sera réglementé, dès

Artykuł 15.

Broń, części broni i amunicya, przeznaczona dla wojsk Jego Szeryfowskiej Mości dopuszczone będą po dopełnieniu następujących formalności:

Deklarację podpisaną przez marokańskiego Ministra wojny, podającą ilość i jakość towarów tego rodzaju, zamówionych w zakładach przemysłowych zagranicznych, przedłożyć należy do widymowania poselstwu kraju proweniencyi.

Paki i przesyłki z bronią i amunicją dostarczone na zamówienie rządu marokańskiego ekspedowane będą w postępowaniu celnym na podstawie przedłożenia:

1. wyżej wymienionej deklaracji.
2. konosamentu, podającego ilość i wagę przesyłek oraz ilość i rodzaj zawartej także broni i amunicyi. Dokument ten musi być zaopatrzony wiza poselstwa kraju proweniencyi, które na odwrotnej stronie zaznaczy ilości, jakie już poprzednio poddało manipulacji celnej. Wizy należy odmówić od chwili, gdy zamówienie zostało w zupełności wykonane.

Artykuł 16.

Dowóz broni myśliwskiej i zbytkownej, części składowych broni, naładowanych i nienaładowanych naboji jest również wzbroniony. Może on jednak być dozwolony:

1. dla wyłącznie osobistego użytku sprowadzającego;
2. dla zaopatrzenia handlów broni, dopuszczonych w myśl artykułu 18.

Artykuł 17.

Broń myśliwską i zbytkowną wraz z amunicją dopuści się dla wyłącznie osobistego użytku sprowadzającego na podstawie pozwolenia wystawionego przez przedstawiciela Makhzena w Tangerze. Jeżeli sprowadzający jest obcym obywatelem, natenczas pozwolenie udzielone będzie tylko na wniosek poselstwa, któremu tenże podlega.

Co się tyczy amunicyi myśliwskiej, to jedno pozwolenie powinno opiewać co najwyżej na tysiąc naboji lub też na materiał potrzebny do sporządzenia tysiąca naboji.

Pozwolenie może być udzielone tylko osobom, które nie były karane za występki.

Artykuł 18.

Handel bronią myśliwską i zbytkowną, nie ciągniętą, pochodzenia zagranicznego tudzież należąca do broni tej amunicją będzie uregulowany rozpo-

que les circonstances le permettront, par décision chérifienne, prise conformément à l'avis du Corps Diplomatique à Tanger, statuant à la majorité des voix. Il en sera de même des décisions, ayant pour but de suspendre ou de restreindre l'exercice de ce commerce.

Seules, les personnes ayant obtenu une licence spéciale et temporaire du Gouvernement marocain, seront admises à ouvrir et exploiter des débits d'armes et de munitions de chasse. Cette licence ne sera accordée que sur demande écrite de l'intéressé, appuyée d'un avis favorable de la Légation dont il relève.

Des règlements pris dans la forme indiquée au paragraphe premier de cet article détermineront le nombre des débits pouvant être ouverts à Tanger et, éventuellement, dans les ports qui seront ultérieurement désignés. Ils fixeront les formalités imposées à l'importation des explosifs à l'usage de l'industrie et des travaux publics, des armes et munitions destinées à l'approvisionnement des débits, ainsi que les quantités maxima qui pourront être conservées en dépôt.

En cas d'infractions aux prescriptions réglementaires, la licence pourra être retirée à titre temporaire ou à titre définitif, sans préjudice des autres peines encourues par les délinquants.

Art. 19.

Toute introduction ou tentative d'introduction de marchandises prohibées donnera lieu à leur confiscation et, en outre, aux peines et amendes ci-dessous, qui seront prononcées par la juridiction compétente.

Art. 20.

L'introduction, ou tentative d'introduction, par un port ouvert au commerce ou par un bureau de douane, sera punie:

- 1° D'une amende de cinq cents à deux mille pesetas et d'une amende supplémentaire égale à trois fois la valeur de la marchandise importée;
 - 2° D'un emprisonnement de cinq jours à un an;
- ou de l'une des deux pénalités seulement.

Art. 21.

L'introduction, ou tentative d'introduction, en dehors d'un port ouvert au commerce ou d'un bureau de douane, sera punie:

- 1° D'une amende de mille à cinq mille pesetas et d'une amende supplémentaire, égale à trois fois la valeur de la marchandise importée;

rządzeniem Szeryfa, skoro tylko okoliczności na to pozwolą. Rozporządzenie to wydane będzie zgodnie z wnioskiem, który ciało dyplomatyczne w Tangerze ustali w drodze uchwały powziętej większością głosów. To samo odnosi się do zarządzeń, które mają na celu zniesienie lub ograniczenie tego handlu.

Tylko takie osoby, które otrzymały osobne, czasowo ograniczone pozwolenie ze strony rządu marokańskiego, mogą otworzyć i prowadzić handel bronią i amunicją myśliwską. Pozwolenie takie udzielone będzie tylko na pisemny wniosek interesowanego i po poparciu prośby ze strony jego poselstwa.

Rozporządzenia, które wydane będą w myśl przepisów ustępu 1. niniejszego artykułu, oznaczają liczbę handlów, które mogą być otwarte w Tangerze oraz ewentualnie w miejscach portowych, później jeszcze oznaczyć się mających. W ten sam sposób należy ustanowić formalności, które mają być dopełnione przy wprowadzaniu środków wybuchowych dla celów przemysłowych i robót publicznych, jak również broni i amunicji na użytek handlów, wreszcie także najwyższą ilość, która można trzymać na składzie.

W razie wykroczenia przeciw postanowieniom rozporządzeń można cofnąć pozwolenie na pewien czas lub na zawsze, nie wykluczając przez to dalszych kar, na które sprawca zasłużył.

Artykuł 19.

Każde wprowadzenie zabronionych towarów i każde usiłowanie tegoż pociąga za sobą ich przejęcie a nadto następujące kary na wolności i grzywny, które orzeknie kompetentna władza sądowa.

Artykuł 20.

Wprowadzenie lub usiłowanie wprowadzenia przez przystań otwartą dla handlu albo przez urząd celny będzie karane:

1. grzywną od pięciuset aż do dwóch tysięcy pesetas oraz dalszą grzywną równającą się potrójnej wartości wprowadzonego towaru,
 2. aresztem od pięciu dni do jednego roku
- albo tylko jedną z obu tych kar.

Artykuł 21.

Wprowadzenie lub usiłowane wprowadzenie poza przystańią otwartą dla handlu lub poza urzędem celnym będzie karane:

1. grzywną od tysiąca do pięciu tysięcy pesetas oraz dalszą grzywną równającą się potrójnej wartości wprowadzonego towaru.

2° D'un emprisonnement de trois mois à deux ans:
ou de l'une des deux pénalités seulement.

Art. 22.

La vente frauduleuse, le recel et le colportage des marchandises prohibées par le présent règlement seront punis des peines édictées à l'article 20.

Art. 23.

Les complices des délits prévus aux articles 20, 21 et 22, seront passibles des mêmes peines que les auteurs principaux. Les éléments caractérisant la complicité seront appréciés d'après la législation du tribunal saisi.

Art. 24.

Quand il y aura des indices sérieux, faisant soupçonner qu'un navire mouillé dans un port ouvert au commerce transporte en vue de leur introduction au Maroc des armes, des munitions ou d'autres marchandises prohibées, les agents de la douane chérifienne devront signaler ces indices à l'autorité consulaire compétente afin que celle-ci procède, avec l'assistance d'un délégué de la douane chérifienne, aux enquêtes, vérifications ou visites qu'elle jugera nécessaires.

Art. 25.

Dans le cas d'introduction ou de tentative d'introduction par mer de marchandises prohibées, en dehors d'un port ouvert au commerce, la douane marocaine pourra amener le navire au port le plus proche pour être remis à l'autorité consulaire, laquelle pourra le saisir et maintenir la saisie jusqu'au paiement des amendes prononcées. Toutefois, la saisie du navire devra être levée, en tout état de l'instance, en tant que cette mesure n'entravera pas l'instruction judiciaire, sur consignation du montant maximum de l'amende entre les mains de l'autorité consulaire ou sous caution solvable de la payer, acceptée par la douane.

Art. 26.

Le Makhzen conservera les marchandises confisquées, soit pour son propre usage, si elles peuvent lui servir, à condition que les sujets de l'Empire ne puissent s'en procurer, soit pour les faire vendre en pays étranger.

Les moyens de transport à terre pourront être confisqués et seront vendus au profit du Trésor chérifien.

2. aresztem od trzech miesięcy do dwóch lat albo tylko jedną z obu tych kar.

Artykuł 22.

Bezprawna sprzedaż, ukrywanie i obnośna rozprzedaż towarów zakazanych w myśl regulaminu niniejszego podlega karom, wymienionym w artykule 20.

Artykuł 23.

Ci, którzy dopuścili się współwiny w jednym z przestępstw wymienionych w artykułach 20., 21. i 22. podlegają tym samym karom, co bezpośredni sprawcy. Czy istnieją znamiona współwiny, ocenione będzie według ustawodawstwa właściwego sądu.

Artykuł 24.

Jeżeli istnieją poważne poszlaki, iż okręt, który leży na kotwicy przed jedną z przystani otwartych dla handlu, ma na pokładzie broń, amunicję lub inne zakazane towary celem ich wprowadzenia do Maroka, natenczas szeryfowscy urzędnicy celni winni donieść o poszlakach właściwej władzy konsularnej w tym celu, aby ta w obecności przedstawiciela szeryfowskiej władzy celnej przedsięwzięła przesłuchania, dochodzenia i przeszukania, które uzna za potrzebne.

Artykuł 25.

W razie dokonanego lub usiłowanego wprowadzenia zakazanych towarów drogą morską poza obrębem przystani otwartej dla handlu może marokańska władza celna kazać odprowadzić okręt do najbliższej przystani celem oddania go władzy konsularnej; władza ta może zająć okręt i utrzymać zajęcie w mocy aż do zapłacenia nałożonych grzywien. Zajęcie okrętu musi jednak być zniesione w każdym stadyum postępowania po złożeniu maksymalnej kwoty zagrożonej grzywny u władzy konsularnej albo po udzieleniu dostatecznej poręki, którą przyjmie władza celna, o ile przez to śledztwo nie będzie utrudnione.

Artykuł 26.

Makhzen otrzyma towary uznane za przypadłe w tym celu, aby je albo użył dla siebie, jeżeli może ich potrzebować i pod warunkiem, że poddani państwa nie będą ich mogli nabyć, albo aby je dał sprzedać za granicą.

Środki przewozu lądem ulegają przypadkowi i mają być sprzedane na korzyść szeryfowskiego skarbu państwa.

Art. 27.

La vente des armes réformées par le Gouvernement marocain sera prohibée dans toute l'étendue de l'Empire Chérifien.

Art. 28.

Des primes, à prélever sur le montant des amendes prononcées, seront attribuées aux indicateurs qui auront amené la découverte des marchandises prohibées et aux agents qui en auront opéré la saisie: ces primes seront ainsi attribuées après déduction, s'il y a lieu, des frais du procès, un tiers à répartir par la douane entre les indicateurs, un tiers aux agents ayant saisi la marchandise, et un tiers au Trésor marocain.

Si la saisie a été opérée sans l'intervention d'un indicateur, la moitié des amendes sera attribuée aux agents saisissants et l'autre moitié au Trésor chérifien.

Art. 29.

Les autorités douanières marocaines devront signaler directement aux agents diplomatiques ou consulaires les infractions au présent règlement commises par leurs ressortissants, afin que ceux-ci soient poursuivis devant la juridiction compétente.

Les mêmes infractions, commises par des sujets marocains, seront déferées directement par la douane à l'autorité chérifienne.

Un délégué de la douane sera chargé de suivre la procédure des affaires pendantes devant les diverses juridictions.

Art. 30.

Dans la région frontière de l'Algérie, l'application du règlement sur la contrebande des armes restera l'affaire exclusive de la France et du Maroc.

De même, l'application du règlement sur la contrebande des armes dans le Riff et, en général dans les régions frontières des Possessions espagnoles, restera l'affaire exclusive de l'Espagne et du Maroc.

Chapitre III.

Acte de concession d'une Banque d'Etat.

Art. 31.

Une banque sera instituée au Maroc sous le nom de „Banque d'Etat du Maroc“ pour exercer les droits ci-après spécifiés dont la concession lui est accordée par Sa Majesté le Sultan, pour une

Artykuł 27.

Sprzedż broni, którą rząd marokański wycofał z obiegu, jest w całym obszarze Państwa szeryfowskiego zakazana.

Artykuł 28.

Z kwoty orzeczonych grzywien przekazać należy premie donosicielom, którzy spowodowali odkrycie zakazanych towarów oraz urzędnikom, którzy przeprowadzili zajęcie, a to w ten sposób, iż po odciążeniu każdorazowych kosztów postępowania jedna trzecia część kwoty przekazana będzie władzy celnej celem rozdzielenia pomiędzy donosicieli, jedna trzecia urzędnikom, którzy towary zajęli, a jedna trzecia skarbowi Państwa marokańskiego.

Jeżeli zajęcie nastąpiło bez współdziałania donosiciela, natenczas połowę grzywien przekaże się urzędnikom czynnym przy zajęciu a drugą połowę szeryfowskiemu skarbowi państwa.

Artykuł 29.

Władze celne, marokańskie winny donosić bezpośrednio przedstawicielom dyplomatycznemu lub konsularnym o wykroczeniach przeciw regulaminowi niniejszemu, popełnionych przez ich rodaków, w tym celu, aby spowodować ściganie ich przez właściwą władzę sądową.

Z powodu przestępstw tego samego rodzaju, które popełnili poddani marokańscy, wytoczy władza celna sprawę bezpośrednio przed władzami szeryfowskimi.

Przedstawiciel władzy celnej winien śledzić tok rozpraw w sprawach, które toczą się przed różnemi władzami sądowemi.

Artykuł 30.

Zastosowanie regulaminu, odnoszącego się do przemykania broni w obszarze graniczącym z Algierem, obchodzić będzie wyłącznie Francję i Maroko.

Podobnie znów zastosowanie regulaminu o przemykaniu broni w obszarze Riff i w ogóle w obszarach graniczących z posiadłościami hiszpańskimi będzie wyłączną rzeczą Hiszpanii i Maroka.

Rozdział trzeci.

Akt koncesyjny dla Banku państwa.

Artykuł 31.

W Maroku utworzy się bank pod nazwą „Marokański Bank państwowy“ w celu wykonywania praw poniżej wymienionych, w zamian za co Jego Sultańska Mość nada Bankowi temu koncesję na

durée de quarante années à partir de la ratification du présent Acte.

Art. 32.

La Banque, qui pourra exécuter toutes les opérations rentrant dans les attributions d'une banque, aura le privilège exclusif d'émettre des billets au porteur, remboursables à présentation, ayant force libératoire dans les caisses publiques de l'Empire marocain.

La Banque maintiendra, pour le terme de deux ans à compter de la date de son entrée en fonctions, une encaisse au moins égale à la moitié de ses billets en circulation, et au moins égale au tiers après cette période de deux ans révolue. Cette encaisse sera constituée pour au moins un tiers en or ou monnaie or.

Art. 33.

La Banque remplira, à l'exclusion de toute autre banque ou établissement de crédit, les fonctions de trésorier-payeur de l'Empire. A cet effet, le Gouvernement marocain prendra les mesures nécessaires pour faire verser dans les caisses de la Banque le produit des revenus des douanes, à l'exclusion de la partie affectée au service de l'Emprunt 1904 et des autres revenus qu'il désignera.

Quant au produit de la taxe spéciale créée en vue de l'accomplissement de certains travaux publics, le Gouvernement marocain devra le faire verser à la Banque, ainsi que les revenus qu'il pourrait ultérieurement affecter à la garantie de ses emprunts, la Banque étant spécialement chargée d'en assurer le service, à l'exception toutefois de l'Emprunt 1904 qui se trouve régi par un Contrat spécial.

Art. 34.

La Banque sera l'agent financier du Gouvernement, tant au dedans qu'au dehors de l'Empire, sans préjudice du droit pour le Gouvernement de s'adresser à d'autres maisons de banque ou établissements de crédit pour ses emprunts publics. Toutefois, pour lesdits emprunts, la Banque jouira d'un droit de préférence, à conditions égales, sur toute maison de banque ou établissement de crédit.

Mais, pour les Bons du Trésor et autres effets de trésorerie à court terme que le Gouvernement marocain voudrait négocier, sans en faire l'objet d'une émission publique, la Banque sera chargée, à l'exclusion de tout autre établissement, d'en faire la négociation, soit au Maroc, soit à l'étranger, pour le compte du Gouvernement marocain.

przeciąg czterdziestu lat, licząc od chwili ratyfikowania aktu niniejszego.

Artykuł 32.

Bank, który uprawiać może wszystkie interesa wchodzące w zakres działalności banku, posiada wyłączny przywilej wydawania not opiewających na okaziciela, które przy prezentacji będą wymieniane na gotówkę i które posiadają siłę płatniczą w obec kas publicznych Państwa marokańskiego.

Bank obowiązany jest utrzymywać zapas kasowy, który w ciągu dwóch pierwszych lat od rozpoczęcia jego działalności powinien równać się przynajmniej połowie, a po upływie tych dwóch lat przynajmniej trzeciej części jego not będących w obiegu. Ten zapas kasowy musi przynajmniej w jednej trzeciej części składać się ze złota lub monet złotych.

Artykuł 33.

Bank pełni funkcje kasy państwowej, wykluczając od tego jakikolwiek inny bank lub zakład kredytowy. W tym celu winien rząd marokański wydać stosowne zarządzenia, aby dochód z cel, z wyjątkiem tej części, którą oddano w zastaw za pożyczkę z r. 1904., oraz inne dochody, które rząd jeszcze przeznaczy, wpływały do kas banku.

Co się tyczy dochodu z specjalnej opłaty, zaprowadzonej z uwagi na wykonanie pewnych robót publicznych, to rząd marokański musi go oddawać bankowi. To samo odnosi się do dochodów, które rząd ten ewentualnie odda później w zastaw jako zabezpieczenie swoich pożyczek, ponieważ obowiązkiem banku jest w szczególności zabezpieczenie służby, odnoszącej się do długów, z wyjątkiem atoli pożyczki z r. 1904. uregulowanej osobną umową.

Artykuł 34

Bank stanowi agenturę finansową rządu zarówno w obrębie jak i poza granicami państwa, nie odejmując jednak rządowi prawa zwracania się do innych domów bankowych lub zakładów kredytowych w sprawie swoich pożyczek publicznych. Jednakowoż wśród równych warunków korzysta bank odnośnie do tych pożyczek z prawa pierwszeństwa przed każdym domem bankowym lub zakładem kredytowym.

Natomiast co do asygnat skarbowych i innych krótkoterminowych kwitów skarbowych, które rząd marokański zamierza puścić w obieg, nie czyniąc ich przedmiotem emisji publicznej, jest bank z wykluczeniem wszelkiego innego zakładu powołany do zapośredniczenia w puszczeniu tychże w obieg na rachunek rządu marokańskiego, czy to w Maroku czy też za granicą.

Art. 35.

A valoir sur les rentrées du Trésor, la Banque fera au Gouvernement marocain des avances en compte-courant jusqu'à concurrence d'un million de francs.

La Banque ouvrira, en outre, au Gouvernement, pour une durée de dix ans à partir de sa constitution, un crédit qui ne pourra pas dépasser les deux tiers de son capital initial.

Ce crédit sera réparti sur plusieurs années et employé en premier lieu aux dépenses d'installation et d'entretien des corps de police organisés conformément aux décisions prises par la Conférence, et subsidiairement aux dépenses de travaux d'intérêt général qui ne seraient pas imputées sur le fonds spécial prévu à l'article suivant.

Le taux de ces deux avances sera au maximum de sept pour cent, commission de banque comprise, et la Banque pourra demander au Gouvernement de lui remettre en garantie de leur montant une somme équivalente en Bons du Trésor.

Si, avant l'expiration des dix années, le Gouvernement marocain venait à contracter un emprunt, la Banque aurait la faculté d'obtenir le remboursement immédiat des avances faites conformément au deuxième alinéa du présent article.

Art. 36.

Le produit de la taxe spéciale (Articles 33 et 66) formera un fonds spécial dont la Banque tiendra une comptabilité à part. Ce fonds sera employé conformément aux prescriptions arrêtées par la Conférence.

En cas d'insuffisance et à valoir sur les rentrées ultérieures, la Banque pourra ouvrir à ce fonds un crédit dont l'importance ne dépassera pas le montant des encaissements pendant l'année antérieure.

Les conditions de taux et de commission seront les mêmes que celles fixées à l'article précédent pour l'avance en compte-courant au Trésor.

Art. 37.

La Banque prendra les mesures qu'elle jugera utiles pour assainir la situation monétaire au Maroc. La monnaie espagnole continuera à être admise à la circulation avec force libératoire.

En conséquence, la Banque sera exclusivement chargée de l'achat des métaux précieux, de la frappe et de la refonte des monnaies, ainsi que de toutes autres opérations monétaires qu'elle fera pour le compte et au profit du Gouvernement marocain.

Artykuł 35.

Bank winien udzielać rządowi marokańskiemu na poczet dochodów skarbowych zaliczek w rachunku bieżącym aż do wysokości miliona franków.

Bank otwiera nadto rządowi na przeciąg dziesięciu lat, licząc od chwili swego ukonstytuowania kredyt, który nie może przekraczać dwóch trzecich części pierwotnego kapitału zakładowego.

Kredyt ten rozdzielony będzie na kilka lat i używany w pierwszym rządzie na wydatki połączone z urządzeniem i utrzymaniem korpusów policyjnych, zorganizowanych w myśl uchwał konferencji, w drugim rządzie na wydatki połączone z robotami ogólnej doniosłości, które nie mogą być przejęte na fundusz specjalny, o którym mowa w artykule następnym.

Stopa procentowa od obu tych zaliczek łącznie z prowizją bankową może wynosić najwyżej siedm od sta a bank żądać może od rządu, zabezpieczenia zaliczonych kwot w postaci odstąpienia odpowiedniej kwoty w asygnatach kasowych.

Gdyby rząd marokański chciał zaciągnąć pożyczkę przed upływem owych lat dziesięciu, natenczas bank ma prawo żądać natychmiastowego zwrotu kwot zaliczonych w myśl ustępu drugiego niniejszego artykułu.

Artykuł 36.

Dochód z specjalnego podatku (artykuł 33., 66.) stanowi osobny fundusz, co do którego bank prowadzi osobny rachunek. Fundusz ten będzie użyty stosownie do postanowień powziętych przez konferencję.

W razie niedostateczności może bank otworzyć funduszowi temu kredyt na poczet jego późniejszych dochodów, a wysokość kredytu tego nie może przekraczać sumy dochodów z ostatniego roku.

Co do stopy procentowej i prowizji obowiązują te same warunki, które w artykule poprzedzającym ustanowiono odnośnie do zaliczek udzielonych skarbowi państwa w rachunku bieżącym.

Artykuł 37.

Bank użyje środków, które uzna za odpowiednie celem uzdrowienia stosunków monetarnych w Maroku. Moneta hiszpańska będzie i nadal dopuszczona do obiegu, jako środek płatniczy.

Ze względu na to posiada bank wyłączne zlecenie do zakupu szlachetnych kruszców, bicia i przetapiania monet jak również wszystkich innych operacji monetarnych; bank wykonywać będzie operacje te na rachunek i na korzyść rządu marokańskiego.

Art. 38.

La Banque, dont le siège social sera à Tanger, établira des succursales et agences dans les principales villes du Maroc et dans tout autre endroit où elle le jugera utile.

Art. 39.

Les emplacements nécessaires à l'établissement de la Banque ainsi que de ses succursales et agences au Maroc seront mis gratuitement à sa disposition par le Gouvernement et, à l'expiration de la concession, le Gouvernement en reprendra possession et remboursera à la Banque les frais de construction de ces établissements. La Banque sera, en outre, autorisée à acquérir tout bâtiment et terrain dont elle pourrait avoir besoin pour le même objet.

Art. 40.

Le Gouvernement chérifien assurera sous sa responsabilité la sécurité et la protection de la Banque, de ses succursales et agences. A cet effet, il mettra dans chaque ville une garde suffisante à la disposition de chacun de ces établissements.

Art. 41.

La Banque, ses succursales et agences, seront exemptes de tout impôt ou redevance ordinaire ou extraordinaire, existants ou à créer; il en est de même pour les immeubles affectés à ses services, les titres et coupons de ses actions et ses billets. L'importation et l'exportation des métaux et monnaies destinés aux opérations de la Banque seront autorisées et exemptes de tout droit.

Art. 42.

Le Gouvernement chérifien exercera sa haute surveillance sur la Banque par un Haut Commissaire marocain, nommé par lui, après entente préalable avec le Conseil d'Administration de la Banque.

Ce Haut Commissaire aura le droit de prendre connaissance de la gestion de la Banque; il contrôlera l'émission des billets de Banque et veillera à la stricte observation des dispositions de la concession.

Le Haut Commissaire devra signer chaque billet ou y apposer son sceau; il sera chargé de la surveillance des relations de la Banque avec le Trésor Impérial.

Il ne pourra pas s'immiscer dans l'administration et la gestion des affaires de la Banque, mais

Artykuł 38.

Bank mający siedzibę swoją w Tangerze urządzi filie i agentury w najważniejszych miastach marokańskich oraz w innych miejscach, w których uzna to za korzystne.

Artykuł 39.

Rząd dostarczy bezpłatnie placów budowlanych, potrzebnych dla urządzenia banku oraz jego filii i agentur w Maroku; po upływie koncesyi obejmie je rząd napowrót w posiadanie za zwrotem kosztów budowy. Bank ma ponadto upoważnienie nabycia każdego budynku i gruntu, którego w tym samym celu potrzebuje.

Artykuł 40.

Rząd szeryfowski przyjmuje pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo i ochronę banku, jego filii i ajencyi. W tym celu dostarczy on w każdym mieście odpowiedniej straży dla każdego z tych zakładów.

Artykuł 41.

Bank, jego filie i agentury są wolne od wszelkich podatków oraz zwyczajnych lub nadzwyczajnych danin, bez względu na to, czy takowe istnieją lub w przyszłości będą zaprowadzone. To samo odnosi się do nieruchomości przeznaczonych do użytku banku oraz do jego akcji wraz z kuponami i do jego banknotów. Dowóz i wywóz metali i monet przeznaczonych do operacji banku jest dozwolony i wolny od wszelkiej opłaty.

Artykuł 42.

Rząd szeryfowski wykonuje nadzór nad bankiem za pośrednictwem zwierzchniczego komisarza marokańskiego, którego zamianuje za poprzednim porozumieniem się z radą zawiadowczą banku.

Komisarz ten ma prawo zaznajomić się z prowadzeniem interesów przez bank, nadzoruje on emisję banknotów i czuwa nad dokładnym przestrzeganiem postanowień koncesyi.

Komisarz winien podpisać każdy banknot lub zaopatrzyć go swoją pieczęcią; rzeczą jego jest nadzorowanie stosunków banku do skarbu cesarskiego.

Nie może on wtrącać się do administracyi banku i prowadzenia interesów przez tenże; ma

il aura toujours le droit d'assister aux réunions des Censeurs.

Le Gouvernement chérifien nommera un ou deux Commissaires adjoints qui seront spécialement chargés de contrôler les opérations financières du Trésor avec la Banque.

Art. 43.

Un règlement, précisant les rapports de la Banque et du Gouvernement marocain, sera établi par le Comité spécial prévu à l'article 57 et approuvé par les Censeurs.

Art. 44.

La Banque, constituée avec approbation du Gouvernement de Sa Majesté Chérifienne, sous la forme des sociétés anonymes, est régie par la loi française sur la matière.

Art. 45.

Les actions intentées au Maroc par la Banque seront portées devant le Tribunal consulaire du défendeur ou devant la juridiction marocaine, conformément aux règles de compétence établies par les traités et les firmans chérifiens.

Les actions, intentées au Maroc contre la Banque, seront portées devant un Tribunal spécial, composé de trois magistrats consulaires et de deux assesseurs. Le Corps Diplomatique établira, chaque année, la liste des magistrats, des assesseurs, et de leurs suppléants.

Ce Tribunal appliquera à ces causes les règles de droit, de procédure et de compétence édictées en matière commerciale par la législation française. L'appel des jugements prononcés par ce Tribunal sera porté devant la Cour fédérale de Lausanne qui statuera en dernier ressort.

Art. 46.

En cas de contestation sur les clauses de la concession ou de litiges pouvant survenir entre le Gouvernement marocain et la Banque, le différend sera soumis, sans appel ni recours, à la Cour fédérale de Lausanne.

Seront également soumises à cette Cour, sans appel ni recours, toutes les contestations qui pourraient s'élever entre les actionnaires et la Banque sur l'exécution des Statuts ou à raison des affaires sociales.

Art. 47.

Les Statuts de la Banque seront établis d'après les bases suivantes par un Comité spécial prévu

jednakowoż zawsze prawo być obecnym na posiedzeniu cenzorów.

Rząd szeryfowski zamianuje jednego lub dwóch komisarzy pomocniczych, których szczególne zadanie polegać będzie na dozorowaniu interesów finansowych skarbu z bankiem.

Artykuł 43.

Regulamin co do stosunków między bankiem a Rządem marokańskim ułożony będzie przez osobny komitet, o którym mowa w artykule 57. i zatwierdzony przez cenzorów.

Artykuł 44.

Bank założony będzie za zgodą rządu Jego szeryfowskiej Mości w formie spółki akcyjnej i podlegać będzie odnośnym postanowieniom prawa francuskiego.

Artykuł 45.

Skargi, które bank wniesie w Maroku należą przed sąd konsularny pozwanego lub przed władzę sądową marokańską stosownie do zasad co do właściwości, ustanowionych w drodze układów i firmanów szeryfowskich.

Skargi wniesione w Maroku przeciw bankowi należą przed osobny trybunał, składający się z trzech urzędników konsularnych i dwóch asesorów. Ciało dyplomatyczne zestawia corocznie spis urzędników, asesorów i ich zastępców.

Trybunał stosuje do spraw tych przepisy prawne, procesowe i przepisy co do właściwości, które ustawodawstwo francuskie wydało dla spraw handlowych. Odwołanie od wyroków trybunału wnosi się do Sądu związkowego w Lausanne, który orzeka w ostatniej instancji.

Artykuł 46.

W razie sporu co do postanowień koncesyi albo w razie ewentualnych sporów pomiędzy rządem marokańskim a bankiem przedkłada się sprawę Sądowi związkowemu w Lausanne z wykluczeniem odwołania lub rekursu.

Temuż sądowi poddaje się również z wykluczeniem odwołania lub rekursu wszelkie spory, które mogłyby powstać pomiędzy akcjonariuszami a bankiem co do wykonania statutu albo odnośnie do spraw spółki.

Artykuł 47.

Statut banku ma być ułożony na zasadach poniżej wymienionych przez osobny komitet, o którym

par l'article 57. Ils seront approuvés par les Censeurs et ratifiés par l'Assemblée générale des actionnaires.

Art. 48.

L'Assemblée générale constitutive de la Société fixera le lieu où se tiendront les Assemblées des actionnaires et les réunions du Conseil d'Administration; toutefois, ce dernier aura la faculté de se réunir dans toute autre ville s'il le juge utile.

La Direction de la Banque sera fixée à Tanger.

Art. 49.

La Banque sera administrée par un Conseil d'Administration composé d'autant de membres qu'il sera fait de parts dans le capital initial.

Les administrateurs auront les pouvoirs les plus étendus pour l'administration et la gestion de la Société; ce sont eux notamment qui nommeront les Directeurs, Sous-Directeurs et Membres de la Commission, indiquée à l'article 54, ainsi que les Directeurs des Succursales et Agences.

Tous les employés de la Société seront recrutés, autant que possible, parmi les ressortissants des diverses Puissances qui ont pris part à la souscription du capital.

Art. 50.

Les Administrateurs, dont la nomination sera faite par l'Assemblée générale des actionnaires, seront désignés à son agrément par les groupes souscripteurs du capital.

Le premier conseil restera en fonctions pendant cinq années. A l'expiration de ce délai, il sera procédé à son renouvellement à raison de trois membres par an. Le sort déterminera l'ordre de sortie des Administrateurs; il seront rééligibles.

A la constitution de la Société, chaque groupe souscripteur aura le droit de désigner autant d'Administrateurs qu'il aura souscrit de parts entières, sans que les groupes soient obligés de porter leur choix sur un candidat de leur propre nationalité.

Les groupes souscripteurs ne conserveront leur droit de désignation des Administrateurs, lors du remplacement de ces derniers, ou du renouvellement de leur mandat, qu'autant qu'ils pourront justifier être encore en possession d'au moins la moitié de chaque part pour laquelle ils exercent ce droit.

Dans le cas où, par suite de ces dispositions, un groupe souscripteur ne se trouverait plus en

mowa w artykule 57. Musi on być przyjęty przez cenzorów i zatwierdzony przez walne zgromadzenie akcyonaryuszy.

Artykuł 48.

Walne zgromadzenie organizacyjne spółki oznaczy miejsce, gdzie odbywać się mają zgromadzenia akcyonaryuszy i posiedzenia rady zawiadowczej; rada ta jest jednak upoważniona do zebrania się w każdym innym mieście, jeżeli uważa to za korzystne.

Dyrekcya banku ma siedzibę swoją w Tangerze.

Artykuł 49.

Zarząd banku sprawuje rada zawiadowcza, składająca się z tylu członków, na ile części podzielono pierwotny kapitał zakładowy.

Członkowie rady zawiadowczej mają najobszerniejsze pełnomocnictwa co do zarządu i prowadzenia interesów spółki; w szczególności mianują oni dyrektorów, wicedyrektorów i członków komisji oznaczonej w artykule 54., oraz dyrektorów zakładów filialnych i agencji.

Wszyscy urzędnicy spółki wybrani będą, o ile to okaże się możliwe, z pośród obywateli rozmaitych mocarstw, które wzięły udział w subskrybowaniu kapitału.

Artykuł 50.

Członkowie rady zawiadowczej, których mianowanie uskuteczni walne zebranie akcyonaryuszy, wyznaczeni będą przez grupy subskrybentów do potwierdzenia przez walne zebranie.

Pierwsza rada zawiadowcza funkcjonować będzie przez pięć lat. Po upływie tego terminu nastąpi odnowienie w tej formie, iż corocznie trzech członków zastąpi się innemi. O porządku, w jakim członkowie rady zawiadowczej ustępują, rostrzyga los; ponowny wybór jest dopuszczalny.

Przy konstituowaniu się spółki każda grupa subskrybentów ma prawo wskazania tylu członków rady zawiadowczej, ile pełnych udziałów subskrybowała; grupy nie mają obowiązku wybrania kandydata własnej narodowości.

Grupy subskrybentów zatrzymują swe prawo wyznaczenia członków rady zawiadowczej, w razie jeżeli ma się ich zastąpić innemi lub w razie odnowienia mandatu, tylko wówczas, jeżeli wykażą, iż posiadają jeszcze przynajmniej połowę udziału, za który prawo to wykonują.

Jeżeli grupa subskrybentów w myśl przepisów tych nie ma już prawa wyznaczenia członka rady

mesure de désigner un administrateur, l'Assemblée générale des actionnaires, pourvoira directement à cette désignation.

Art. 51.

Chacun des établissements ci-après: Banque de l'Empire Allemand, Banque d'Angleterre, Banque d'Espagne, Banque de France, nommera, avec l'agrément de son Gouvernement, un Censeur auprès de la Banque d'Etat du Maroc.

Les Censeurs resteront en fonctions pendant quatre années. Les Censeurs sortants peuvent être désignés à nouveau.

En cas de décès ou de démission, il sera pourvu à la vacance par l'établissement qui a procédé à la désignation de l'ancien titulaire, mais seulement pour le temps où ce dernier devait rester en charge.

Art. 52.

Les Censeurs qui exerceront leur mandat en vertu du présent Acte des Puissances signataires devront, dans l'intérêt de celles-ci, veiller sur le bon fonctionnement de la Banque et assurer la stricte observation des clauses de la Concession et des Statuts. Ils veilleront à l'exact accomplissement des prescriptions concernant l'émission des billets et devront surveiller les opérations tendant à l'assainissement de la situation monétaire; mais ils ne pourront jamais, sous quelque prétexte que ce soit, s'immiscer dans la gestion des affaires, ni dans l'administration intérieure de la Banque.

Chacun des Censeurs pourra examiner en tout temps les comptes de la Banque, demander, soit au Conseil d'Administration, soit à la Direction, des informations sur la gestion de la Banque et assister aux réunions du Conseil d'Administration, mais seulement avec voix consultative.

Les quatre Censeurs se réuniront à Tanger, dans l'exercice de leurs fonctions, au moins une fois tous les deux ans, à une date à concerter entr'eux. D'autres réunions à Tanger ou ailleurs devront avoir lieu, si trois des Censeurs l'exigent.

Les quatre Censeurs dresseront, d'un commun accord, un rapport annuel qui sera annexé à celui du Conseil d'Administration. Le Conseil d'Administration transmettra, sans délai, une copie de ce rapport à chacun des Gouvernements signataires de l'Acte de la Conférence.

Art. 53.

Les émoluments et indemnités de déplacement, affectés aux Censeurs, seront établis par le Comité d'étude des Statuts. Ils seront directement versés à ces agents par les Banques chargées de leur

zawiadowczej, natenczas desygnowanie to przypada wprost walnemu zebraniu akcyonaryuszy.

Artykuł 51.

Każdy z następujących zakładów: niemiecki Bank państwowy, Bank angielski, Bank hiszpański i Bank francuski mianuje za zgodą swego rządu cenzora przy Banku państwowym w Maroku.

Cenzorowie urzędują przez cztery lata. Ustępujący cenzorowie mogą być ponownie mianowani.

W razie śmierci lub złożenia urzędu, ten zakład obsadzi opróżnioną posadę, który wyznaczył poprzedniego funkcyjnaryusza tego rodzaju, jednakowoż tylko na ten czas, przez który on jeszcze powinien był pozostać w urzędzie.

Artykuł 52.

Cenzorowie sprawujący swój urząd na podstawie aktu niniejszego winni w interesie Mocarstw, które go podpisują, dozorować prawidłowego funkcyjnowania banku i starać się o ścisłe przestrzeganie postanowień koncesyi i statutu. Winni oni czuwać nad punktualnym wykonywaniem przepisów co do wydawania banknotów oraz nad środkami mającemi na celu uzdrowienie stosunków monetarnych; nie mogą jednak pod żadnym pozorem wtrącać się do prowadzenia interesów lub do wewnętrznego zarządu banku.

Każdy cenzor może w każdym czasie badać rachunki banku, żądać od rady zawiadowczej lub dyrekeji wyjaśnienia co do toku interesów banku i uczestniczyć w posiedzeniach rady zawiadowczej, jednakowoż tylko z głosem doradczym.

Czterej cenzorowie schodzą się w wykonywaniu swego urzędu przynajmniej raz na dwa lata w Tangerze w czasie, który zgodnie mają oznaczyć. Inne zebrania w Tangerze lub gdzieindziej muszą się odbyć, jeżeli trzech cenzorów postawi taki wniosek.

Czterej cenzorowie wygotowują wspólnie sprawozdanie roczne, które dołącza się do takiegoż sprawozdania rady zawiadowczej. Rada zawiadowcza przesyła niezwłocznie odpis sprawozdania tego każdemu z rządów, które podpisały akt konferencyi.

Artykuł 53.

Pobory i koszty podróży cenzorów ustali komitet wyznaczony do wypracowania statutu. Będą one wypłacane cenzorom bezpośrednio przez banki, którym poruczono ich zamianowanie, tym

désignation et remboursés à ces établissements par la Banque d'Etat du Maroc.

Art. 54.

Il sera institué à Tanger auprès de la Direction une Commission dont les membres seront choisis par le Conseil d'Administration sans distinction de nationalité, parmi les notables résidant à Tanger, propriétaires d'actions de la Banque.

Cette Commission, qui sera présidée par un des Directeurs, ou Sous-Directeurs, donnera son avis sur les escomptes et ouvertures de crédits.

Elle adressera un rapport mensuel sur ces diverses questions au Conseil d'Administration.

Art. 55.

Le capital, dont l'importance sera fixée par le Comité spécial désigné à l'article 57, sans pouvoir être inférieur à quinze millions de francs, ni supérieur à vingt millions, sera formé en monnaie or et les actions, dont les coupures représenteront une valeur équivalente à cinq cents francs, seront libellées dans les diverses monnaies or, à un change fixe, déterminé par les Statuts.

Ce capital pourra être ultérieurement augmenté, en une ou plusieurs fois, par décision de l'Assemblée Générale des Actionnaires.

La souscription de ces augmentations de capital sera réservée à tous les porteurs d'actions, sans distinction de groupe, proportionnellement aux titres possédés par chacun d'eux.

Art. 56.

Le capital initial de la Banque sera divisé en autant de parts égales qu'il y aura de parties prenantes parmi les Puissances représentées à la Conférence.

A cet effet, chaque Puissance désignera une Banque qui exercera, soit pour elle-même, soit pour un groupe de banques, le droit de souscription ci-dessus spécifié, ainsi que le droit de désignation des Administrateurs prévu à l'article 50. Toute banque, choisie comme chef de groupe, pourra avec l'autorisation de son Gouvernement être remplacée par une autre banque du même pays.

Les Etats, qui voudraient se prévaloir de leur droit de souscription, auront à communiquer cette intention au Gouvernement Royal d'Espagne dans un délai de quatre semaines, à partir de la signature du présent Acte par les représentants des Puissances.

Toutefois, deux parts égales à celles réservées à chacun des groupes souscripteurs seront attribuées au Consortium des banques signataires du contrat du 12 Juin 1904, en compensation de la

zaś zakładom zwróci je marokański Bank państwowy.

Artykuł 54.

W Tangerze utworzona będzie przy dyrekcji komisya, której członków wybierze rada zawiadowcza bez różnicy narodowości z pośród poważanych mieszkańców Tangeru, będących właścicielami akcji bankowych.

Komisya ta, której przewodniczy jeden z dyrektorów lub wicedyrektorów wydawać będzie opinie co do dyskontu i otwarcia kredytów.

Przedkłada ona radzie zawiadowczej sprawozdanie miesięczne co do tych rozmaitych kwestyi.

Artykuł 55.

Kapitał, którego wysokość oznaczy wspomniany w artykule 57. specjalny komitet, jednak nie poniżej piętnastu a nie powyżej dwudziestu milionów franków, będzie oparty na złocie; akcje odpowiadać winny wartości po 500 franków a wartość ta wyrażona będzie w złocie, według różnych systemów monetarnych na podstawie stałej stopy wymiennej, oznaczyć się mającej statutem.

Kapitał może być później raz lub więcej razy podwyższony na podstawie uchwały walnego zgromadzenia akcyonaryusza.

Subskrybowanie takich podwyższeń kapitału zastrzeżone jest wszystkim akcyonaryuszom bez względu na grupę, w stosunku do posiadanych akcji.

Artykuł 56.

Pierwotny kapitał zakładowy banku podzielony będzie na tyle równych części, ile mocarstw, które były reprezentowane na konferencji, ma w nim udział.

Każde mocarstwo oznaczy w tym celu bank, który dla siebie samego albo dla grupy banków wykona wspomniane wyżej prawo subskrypcyi oraz przewidziane w artykule 50. prawo wyznaczenia członków rady zawiadowczej. Każdy bank, który występuje jako kierownik grupy, może być za zgodą swego rządu zastąpiony przez inny bank tego samego kraju.

Państwa, które chcą skorzystać z swego prawa subskrypcyi, winny uwiadomić o swoim zamiarze królewski Rząd hiszpański w przeciągu czterech tygodni po podpisaniu aktu tego przez przedstawicieli mocarstw.

Jednokowoż dwa udziały tejsamej wysokości, co udziały grup subskrybentów przydzielone będą konsorcjum bankowemu, które podpisało umowę z dnia 12. czerwca 1904., a to jako równowartość

cession qui sera faite par le Consortium à la Banque d'Etat du Maroc:

1° des droits spécifiés à l'article 33 du contrat;

2° du droit inscrit à l'article 32 (§ 2) du contrat, concernant le solde disponible des recettes douanières sous réserve expresse du privilège général conféré en premier rang par l'article 11 du même contrat aux porteurs de Titres sur la totalité du Produit des Douanes.

Art. 57.

Dans un délai de trois semaines à partir de la clôture de la souscription, notifiée par le Gouvernement Royal d'Espagne aux Puissances intéressées, un Comité spécial, composé de délégués nommés par les groupes souscripteurs, dans les conditions prévues à l'article 50 pour la nomination des Administrateurs, se réunira afin d'élaborer les Statuts de la Banque.

L'Assemblée générale constitutive de la Société aura lieu dans un délai de deux mois, à partir de la ratification du présent Acte.

Le rôle du Comité spécial cessera aussitôt après la constitution de la Société.

Le Comité spécial fixera lui-même le lieu de ses réunions.

Art. 58.

Aucune modification aux Statuts ne pourra être apportée si ce n'est sur la proposition du Conseil d'Administration et après avis conforme des Censeurs et du Haut Commissaire Impérial.

Ces modifications devront être votées par l'Assemblée Générale des Actionnaires à la majorité des trois quarts des membres présents ou représentés.

Chapitre IV.

Déclaration concernant un meilleur rendement des impôts et la création de nouveaux revenus.

Art. 59.

Dès que le tertib sera mis à exécution d'une façon régulière à l'égard des sujets marocains, les Représentants des Puissances à Tanger y soumettront leurs ressortissants dans l'Empire. Mais il est entendu que ledit impôt ne sera appliqué aux étrangers,

a) que dans les conditions fixées par le règlement du Corps Diplomatique à Tanger en date du 23 Novembre 1903,

za odstąpienie przez konsorejum na rzecz państwowego Banku marokańskiego:

1. praw wymienionych w artykule 33. umowy,

2. wymienionego w artykule 32. (§ 2.) umowy prawa do rozporządzalnej części dochodów celnych, z wyraźnym zastrzeżeniem ogólnego prawa pierwszeństwa, które artykuł 11. tejże umowy waruje posiadaczom akcji na wszystkich dochodach celnych na pierwszym miejscu.

Artykuł 57.

W ciągu trzech tygodni po ukończeniu subskrypcji, o czym królewski Rząd hiszpański zawiadomi interesowane mocarstwa, zejdzie się celem wypracowania statutu bankowego osobny komitet, utworzony z przedstawicieli grup subskrybentów w myśl zasad przewidzianych w artykule 50. pod względem wyznaczenia członków rady zawiadowczej.

Walne zgromadzenie organizacyjne spółki odbędzie się w ciągu dwóch miesięcy po ratyfikowaniu aktu niniejszego.

Działalność komitetu specjalnego kończy się z chwilą ukonstytuowania się spółki.

Komitet specjalny oznaczy sam miejsce swoich zebrań.

Artykuł 58.

Zmiana statutu może nastąpić tylko na wniosek rady zawiadowczej oraz za zgodą cenzorów i cesarskiego komisarza zwierzchniczego.

Zmiany takie muszą być uchwalone przez walne zgromadzenie większością trzech czwartych głosów obecnych lub zastąpionych członków.

Rozdział czwarty.

Oświadczenie co do polepszenia dochodu z podatków i stworzenia nowych dochodów.

Artykuł 59.

Skoro dla marokańskich poddanych zaprowadzi się prawidłowo tertib, natenczas przedstawiciele mocarstw w Tangerze poddadzą mu także swoich współobywateli w państwie marokańskim. Przytym jednak zastrzeżę się, iż wymieniony podatek stosowany będzie do obcych obywateli

a) tylko pod warunkami ustanowionemi w regulaminie ciała dyplomatycznego w Tangerze z dnia 23. listopada 1903.,

b) que dans les localités où il sera effectivement perçu sur les sujets marocains.

Les autorités consulaires retiendront un tantième pour cent des sommes encaissées sur leurs ressortissants pour couvrir les frais occasionnés par la rédaction des rôles et le recouvrement de la taxe.

Le taux de cette retenue sera fixé, d'un commun accord, par le Makhzen et le Corps Diplomatique à Tanger.

Art. 60.

Conformément au droit qui leur a été reconnu par l'article 11 de la Convention de Madrid, les étrangers pourront acquérir des propriétés dans toute l'étendue de l'Empire chérifien et Sa Majesté le Sultan donnera aux autorités administratives et judiciaires les instructions nécessaires pour que l'autorisation de passer les actes ne soit pas refusée sans motif légitime. Quant aux transmissions ultérieures par actes entre vifs ou après décès, elles continueront à s'exercer sans aucune entrave.

Dans les ports ouverts au commerce et dans un rayon de dix kilomètres autour de ces ports, Sa Majesté le Sultan accorde, d'une façon générale, et sans qu'il soit désormais nécessaire de l'obtenir spécialement pour chaque achat de propriété par les étrangers, le consentement exigé par l'article 11 de la Convention de Madrid.

A Ksar el Kebir, Arzila, Azemmour et, éventuellement, dans d'autres localités du littoral ou de l'intérieur, l'autorisation générale ci-dessus mentionnée est également accordée aux étrangers, mais seulement pour les acquisitions dans un rayon de deux kilomètres autour de ces villes.

Partout où les étrangers auront acquis des propriétés, ils pourront élever des constructions en se conformant aux règlements et usages.

Avant d'autoriser la rédaction des actes transmissifs de propriété, le Cadi devra s'assurer conformément à la loi musulmane, de la régularité des titres.

Le Makhzen désignera, dans chacune des villes et circoncriptions indiquées au présent article, le Cadi qui sera chargé d'effectuer ces vérifications.

Art. 61.

Dans le but de créer de nouvelles ressources au Makhzen, la Conférence reconnaît, en principe, qu'une taxe pourra être établie sur les constructions urbaines.

Une partie des recettes ainsi réalisées sera affectée aux besoins de la voirie et de l'hygiène

b) tylko w tych miejscach, gdzie rzeczywiście pobiera go się od poddanych marokańskich.

Władze konsularne zatrzymają pewien procentowy udział z kwot ściąganych od swoich współobywateli, aby pokryć nim koszty spowodowane zestawieniem rejestru podatkowego i ściąganiem podatków.

Stopę tego udziału, który będzie zatrzymany, ustanowią wspólnie Makhzen i ciało dyplomatyczne.

Artykuł 60.

Obcy mogą w myśl prawa przyznanego im artykułem 11. konwencji madrydzkiej nabywać własność ziemi w całym obszarze państwa szeryfowskiego a Jego Sułtańska Mość wyda władzom administracyjnym i sądowym potrzebne wskazówki, aby zezwolenia na zawarcie umów nie odmawiano bez ustawowego powodu. Co się tyczy dalszych przeniesień dokonywanych przez czynności prawne między żyjącymi lub na wypadek śmierci, to będą one mogły mieć miejsce i na przyszłość bez jakiegokolwiek ograniczenia.

W przystaniach otwartych dla handlu i w obrębie dziesięciu kilometrów dookoła tych przystani daje Jego Sułtańska Mość ogólne zezwolenie wymagane w artykule 11. konwencji madrydzkiej tak, iż w przyszłości nie będzie potrzeba osobnego pozwolenia na każde zakupno własności ziemskiej przez obcych.

W Ksar el Kebir, Arzila, Azemmour a ewentualnie w innych miejscowościach na wybrzeżu lub wewnątrz kraju udzielone będzie obcym wymienione wyżej pozwolenie ogólne w ten sam sposób, jednakowoż tylko dla akwizycyi w obrębie dwóch kilometrów dookoła tych miast.

Wszędzie, gdzie cudzoziemcy nabyli własność ziemską, mogą oni stawiać budowle, przestrzegając istniejących regulaminów i zwyczajów.

Przed zatwierdzeniem aktu przeniesienia własności musi kadi zgodnie z ustawą muzulmańską przekonać się o prawdziwości tytułów posiadania.

Makhzen wyznaczy dla każdego miasta i jego okręgu w niniejszym artykule podanego kadiego, który badania te ma przedsięwziąć.

Artykuł 61.

Celem stworzenia nowych źródeł dochodu dla Makhzena konferencja wyraża w zasadzie zgodę swoją na to, iż można zaprowadzić podatek od budynków miejskich.

Część dochodów w ten sposób uzyskanych obróci się na potrzeby budowy dróg miejskich i na

municipales et, d'une façon générale, aux dépenses d'amélioration et d'entretien des villes.

La taxe sera due par le propriétaire marocain ou étranger sans aucune distinction; mais le locataire ou le détenteur de la clef en sera responsable envers le Trésor marocain.

Un règlement édicté, d'un commun accord, par le Gouvernement chérifien et le Corps Diplomatique à Tanger, fixera le taux de la taxe, son mode de perception et d'application et déterminera la quotité des ressources ainsi créées qui devra être affectée aux dépenses d'amélioration et d'entretien des villes.

A Tanger, cette quotité sera versée au Conseil sanitaire international, qui en réglera l'emploi jusqu'à la création d'une organisation municipale.

Art. 62.

Sa Majesté Chérifienne, ayant décidé en 1901 que les fonctionnaires marocains, chargés de la perception des impôts agricoles, ne recevraient plus des populations ni sokhra ni mouna, la Conférence estime que cette règle devra être généralisée autant que possible.

Art. 63.

Les Délégués chérifiens ont exposé que des biens habous ou certaines propriétés domaniales, notamment des immeubles du Makhzen, occupés contre paiement de la redevance de six pour cent, sont détenus par des ressortissants étrangers, sans titres réguliers ou en vertu de contrats sujets à révision. La Conférence, désireuse de remédier à cet état de choses, charge le Corps Diplomatique à Tanger de donner une solution équitable à ces deux questions, d'accord avec le Commissaire spécial que Sa Majesté Chérifienne voudra bien désigner à cet effet.

Art. 64.

La Conférence prend acte des propositions formulées par les Délégués chérifiens au sujet de la création de taxes sur certains commerces, industries et professions.

Si, à la suite de l'application de ces taxes aux sujets marocains, le Corps Diplomatique à Tanger estimait qu'il y a lieu de les étendre aux ressortissants étrangers, il est, dès à présent, spécifié que lesdites taxes seront exclusivement municipales.

potrzeby zdrowotności miejskiej tudzież w ogóle na wydatki celem amelioracyi miast i utrzymania ich w porządku.

Podatek ciąży na właścicieli ziemi bez względu na to, czy jest on Marokaninem czy obcym; jednakowoż najemca lub posiadający klucze odpowiedzialny jest w obec marokańskiego skarbu państwowego.

Regulamin wydany wspólnie przez rząd szeryfowski i przez ciało dyplomatyczne w Tangerze ustanawia wysokość podatku, sposób jego ściągania i użycia a zarazem oznacza tę kwotę, która z dochodów w ten sposób stworzonych, ma być użytą na wydatki połączone z amelioracją miast i utrzymaniem ich w porządku.

W Tangerze przypada kwota ta międzynarodowej radzie sanitarnej, która aż do utworzenia administracyi gminnej normować będzie jej użycie.

Artykuł 62.

Konferencya wyraża zdanie, iż rozporządzenie wydane w roku 1901. przez Jego Szeryfowską Mość, według którego urzędnicy marokańscy, zajęci wybieraniem podatków rolniczych nie mogą przyjmować od ludności ani sochra ani mouna, musi być jak najdalej uogólnione.

Artykuł 63.

Przedstawiciele szeryfowscy złożyli oświadczenie, że obcy poddani posiadają dobra habus i niektóre grunta należące do domen, w szczególności zaś grunta Makhzena, objęte w posiadanie za opłatą czynszu gruntowego po sześć od sta, bez prawidłowych tytułów posiadania albo na podstawie umów, które można zaczepić. Konferencya pragnie zaradzić temu stanowi i porucza ciału dyplomatycznemu w Tangerze, aby w porozumieniu z osobnym komisarzem, którego Jego Szeryfowska Mość raczy wyznaczyć, postarało się o słuszne rozwiązanie obu tych pytań.

Artykuł 64.

Konferencya przyjmuje do wiadomości wnioski przedstawicieli szeryfowskich co do zaprowadzenia podatków od pewnych gałęzi handlu, pewnych przemysłów i rzemiosł.

Jeżeli ciało dyplomatyczne, po zastosowaniu tych podatków do poddanych marokańskich uzna za przydatne, aby podatki te rozciągnąć także na obcych obywateli, na ten wypadek oświadcza się już teraz, że wspomniane podatki mogą być tylko podatkami miejskimi.

Art. 65.

La Conférence se rallie à la proposition faite par la Délégation marocaine d'établir avec l'assistance du Corps Diplomatique:

- a) un droit de timbre sur les contrats et actes authentiques passés devant les adoul;
- b) un droit de mutation, au maximum de deux pour cent, sur les ventes immobilières;
- c) un droit de statistique et de pesage, au maximum de un pour cent ad valorem, sur les marchandises transportées par cabotage;
- d) un droit de passeport à percevoir sur les sujets marocains;
- e) éventuellement, des droits de quais et de phares dont le produit devra être affecté à l'amélioration des ports.

Art. 66.

A titre temporaire, les marchandises d'origine étrangère seront frappées à leur entrée au Maroc d'une taxe spéciale s'élevant à deux et demi pour cent ad valorem. Le produit intégral de cette taxe formera un fonds spécial qui sera affecté aux dépenses et à l'exécution de travaux publics, destinés au développement de la navigation et du commerce en général dans l'Empire chérifien.

Le programme des travaux et leur ordre de priorité seront arrêtés, d'un commun accord, par le Gouvernement chérifien et par le Corps Diplomatique à Tanger.

Les études, devis, projets et cahiers des charges s'y rapportant seront établis par un ingénieur compétent nommé par le Gouvernement chérifien d'accord avec le Corps Diplomatique. Cet ingénieur pourra, au besoin, être assisté d'un ou plusieurs ingénieurs adjoints. Leur traitement sera imputé sur les fonds de la caisse spéciale.

Les fonds de la caisse spéciale seront déposés à la Banque d'Etat du Maroc qui en tiendra la comptabilité.

Les adjudications publiques seront passées dans les formes et suivant les conditions générales prescrites par un Règlement que le Corps Diplomatique à Tanger est chargé d'établir avec le Représentant de Sa Majesté Chérifienne.

Le bureau d'adjudication sera composé d'un représentant du Gouvernement chérifien, de cinq délégués du Corps Diplomatique et de l'ingénieur.

L'adjudication sera prononcée en faveur du soumissionnaire qui, en se conformant aux pres-

Artykuł 65.

Konferencya przyłącza się do wniosku przedstawicieli marokańskich, aby przy współudziale ciała dyplomatycznego zaprowadzić jeszcze następujące podatki:

- a) podatek stempłowy od umów i dokumentów oryginalnych, które zawarte będą przedadulami;
- b) opłatę od zmiany posiadania w wysokości co najwyżej dwa od sta przy sprzedażach gruntu;
- c) opłatę statystyczną i opłatę od wagi, która wynosić może najwyżej jeden od sta od wartości towarów przewiezionych drogą żeglugi przybrzeżnej;
- d) podatek paszportowy, który ma być pobierany od poddanych marokańskich;
- e) w danym razie opłaty za korzystanie z grobli i latarni morskich, z których dochód ma być użyty na poprawę przystani.

Artykuł 66.

Tymczasowo obłożyć można towary obcego pochodzenia z chwilą ich dowozu do Maroka podatkiem specjalnym w wysokości dwa i pół od sta ich wartości. Cały dochód z tego podatku będzie stanowił osobny fundusz, którego ma się użyć na wykonanie robót publicznych, przeznaczonych na to, aby w ogóle służyły celom rozwoju żeglugi i handlu w państwie szeryfowskim.

Rząd szeryfowski i ciało dyplomatyczne w Tangerze ustanowią wspólnie program tych robót i porządek, w jakim będą wykonywane.

Rzeczoznawca inżynier, zamianowany przez rząd szeryfowski w porozumieniu z ciałem dyplomatycznym zestawia dotyczące studia przedwstępne, kosztorysy budowy, plany i wykazy ciężarów. Inżynierowi temu dodać można w razie potrzeby jednego lub więcej inżynierów do pomocy. Wynagrodzenie swe pobierają oni z funduszu kasy specjalnej.

Fundusz kasy specjalnej złożony będzie w marokańskim Banku państwowym, który winien co do funduszu tego składać rachunki.

Publiczna submisya nastąpi we formie i pod ogólnymi warunkami, przepisanimi regulaminem, który ułoży ciało dyplomatyczne w Tangerze wraz z przedstawicielem Jego Szeryfowskiej Mości.

Biuro submisji składa się z przedstawiciela rządu szeryfowskiego, pięciu przedstawicieli ciała dyplomatycznego i inżyniera.

Przybicia udzieli się temu submitentowi, który trzymając się postanowień wykazu ciężarów złoży

criptions du cahier des charges, présentera l'offre remplissant les conditions générales les plus avantageuses.

En ce qui concerne les sommes provenant de la taxe spéciale et qui seraient perçues dans les bureaux de douane établis dans les régions visées par l'article 103 du Règlement sur les douanes, leur emploi sera réglé par le Makhzen avec l'agrément de la Puissance limitrophe, conformément aux prescriptions du présent article.

Art. 67.

La Conférence, sous réserve des observations présentées à ce sujet, émet le vœu que les droits d'exportation des marchandises ci-après soient réduits de la manière suivante:

Pois chiches	20	pour 100
Maïs	20	„ 100
Orge	50	„ 100
Blé	34	„ 100

Art. 68.

Sa Majesté Chérifienne consentira à élever à dix mille le chiffre de six mille têtes de bétail de l'espèce bovine que chaque Puissance aura le droit d'exporter du Maroc. L'exportation pourra avoir lieu par tous les bureaux de douane. Si, par suite de circonstances malheureuses, une pénurie de bétail était constatée dans une région déterminée, Sa Majesté Chérifienne pourrait interdire temporairement la sortie du bétail par le port, ou les ports qui desservent cette région. Cette mesure ne devra pas excéder une durée de deux années; elle ne pourra pas être appliquée à la fois à tous les ports de l'Empire.

Il est d'ailleurs entendu que les dispositions précédentes ne modifient pas les autres conditions de l'exportation du bétail fixées par les firmans antérieurs.

La Conférence émet, en outre, le vœu qu'un service d'inspection vétérinaire soit organisé au plus tôt dans les ports de la côte.

Art. 69.

Conformément aux décisions antérieures de Sa Majesté Chérifienne et notamment à la décision du 28 septembre 1901, est autorisé entre tous les ports de l'Empire le transport par cabotage des céréales, graines, légumes, œufs, fruits, volailles, et, en général, des marchandises et animaux de toute espèce, originaires ou non du Maroc, à l'exception des chevaux, mulets, ânes et chameaux pour lesquels un permis spécial du Makhzen sera nécessaire. Le cabotage pourra être effectué par des

ofertę wykazującą najkorzystniejsze warunki ogólne.

Co się tyczy sum wpływających z podatku specjalnego, które pobierać będą urzędy celne obszarów oznaczonych w artykule 103. regulaminu celnego, to użycie ich uregulowane będzie przez Makhzena za zgodą mocarstwa pogranicznego w myśl postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 67.

Z zastrzeżeniem deklaracji złożonych w tym przedmiocie, wypowiada konferencya życzenie, aby cła wywozowe od towarów poniżej wymienionych niższe zostały w sposób następujący:

od ciecierzycy	20	od sta
kukurudzy	20	„ „
jęczmienia	50	„ „
pszenicy	34	„ „

Artykuł 68.

Jego Szeryfowska Mość zgadza się na to, aby ilość bydła rogatego, którą każdemu mocarstwu wolno wywieźć z Maroka, podwyższono z sześciu tysięcy sztuk na dziesięć tysięcy sztuk. Wywóz można skutecznie przez wszystkie stacje celne. Jeżeli wskutek nieszczęśliwych okoliczności stwierdzono brak bydła w danym okręgu, natenczas Jego Szeryfowska Mość może tymczasowo zakazać wywozu bydła z portu lub portów tego obszaru. Zarządzenie to nie może przekraczać okresu dwuletniego i nie może być również wydane co do wszystkich portów państwa równocześnie.

Postanowienia powyższe nie naruszają zresztą innych warunków, które odnośnie do wywozu bydła ustanowiono poprzednimi firmanami.

Konferencya wyraża nadto życzenie, aby w przystaniach nadbrzeżnych urządzono, ile możności najprędzej inspekcję weterynarską.

Artykuł 69

Zgodnie z poprzednimi rozporządzeniami Jego Szeryfowskiej Mości, a w szczególności rozporządzeniem z dnia 28. września 1901. dozwolony jest transport zboża, ziarna, jarzyn, jaj, owoców, drobiu, w ogólności towarów i zwierząt wszelkiego rodzaju bez względu na to, czy pochodzą z Maroka lub nie, pomiędzy wszystkimi przystaniami państwa w drodze żegluga przybrzeżnej. Wyjątek stanowią konie, muły, osły i wielbłądy, co do których potrzebne jest osobne zezwolenie Makhzena. Żegluga przybrzeżna

bateaux de toute nationalité, sans que lesdits articles aient à payer les droits d'exportation, mais en se conformant aux droits spéciaux et aux réglemens sur la matière.

Art. 70.

Le taux des droits de stationnement ou d'ancrage imposés aux navires dans les ports marocains se trouvant fixé par des traités passés avec certaines Puissances, ces Puissances se montrent disposées à consentir la révision desdits droits. Le Corps Diplomatique à Tanger est chargé d'établir, d'accord avec le Makhzen, les conditions de la révision qui ne pourra avoir lieu qu'après l'amélioration des ports.

Art. 71.

Les droits de magasinage en douane seront perçus dans tous les ports marocains où il existera des entrepôts suffisants, conformément aux réglemens pris ou à prendre sur la matière par le Gouvernement de Sa Majesté Chérifienne, d'accord avec le Corps Diplomatique à Tanger.

Art. 72.

L'opium et le kif continueront à faire l'objet d'un monopole au profit du Gouvernement chérifien. Néanmoins, l'importation de l'opium spécialement destiné à des emplois pharmaceutiques sera autorisée par permis spécial, délivré par le Makhzen, sur la demande de la Légation dont relève le pharmacien ou médecin importateur. Le Gouvernement chérifien et le Corps Diplomatique régleront, d'un commun accord, la quantité maxima à introduire.

Art. 73.

Les Représentants des Puissances prennent acte de l'intention du Gouvernement chérifien d'étendre aux tabacs de toutes sortes le monopole existant en ce qui concerne le tabac à priser. Ils réservent le droit de leurs ressortissants à être dûment indemnisés des préjudices que ledit monopole pourrait occasionner à ceux d'entr'eux qui auraient des industries créées sous le régime actuel concernant le tabac. A défaut d'entente amiable, l'indemnité sera fixée par des experts désignés par le Makhzen et par le Corps Diplomatique, en se conformant aux dispositions arrêtées en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique.

Art. 74.

Le principe de l'adjudication, sans acception de nationalité, sera appliqué aux fermes concernant

może być uskuteczniwana okrętami wszelkiej narodowości, przyczym artykuły wyżej wymienione nie będą opłacać cel wymienionych; jednakowoż musi się niszczać podatki specjalne i przestrzegać obowiązujących postanowień.

Artykuł 70.

Mocarstwa, których układy z Marokiem obejmują pozycje z tytułu opłat portowych lub kotwicznych w portach marokańskich, wyrażają zgodę swoją na rewizję tych opłat. Poleca się ciału dyplomatycznemu, aby w porozumieniu z Makhzenem ustaliło warunki tej rewizji, która może nastąpić dopiero po poprawieniu przystani.

Artykuł 71.

We wszystkich przystaniach marokańskich, gdzie znajdują się wystarczające domy składowe można pobierać celne opłaty składowe według regulaminu, który rząd Jego Szeryfowskiej Mości w porozumieniu z ciałem dyplomatycznym w Tangerze wypracował lub ma dopiero wypracować.

Artykuł 72.

Opium i kif będą i nadal przedmiotem monopolu rządu szeryfowskiego. Mimo to dozwolony będzie import opium przeznaczonego wyłącznie do celów aptekarskich, na podstawie osobnego pozwolenia, które wystawi Makhzen na wniosek poselstwa właściwego dla importującego lekarza lub aptekarza. Rząd szeryfowski i ciało dyplomatyczne oznaczają wspólnie maksymalną ilość, którą można wprowadzić.

Artykuł 73.

Przedstawiciele mocarstw przyjmują do wiadomości zamiar rządu szeryfowskiego, aby monopol istniejący co do tabaki rozszerzyć na wszystkie gatunki tytoniu. Zastrzegają oni jednak dla swoich współobywateli prawo do odpowiedniego odszkodowania za niekorzyści, jakich doznałoby ci z pośród nich, którzy na podstawie teraźniejszych postanowień o handlu tytoniem powołali do życia pewne przemysły. W braku zgodnego porozumienia oznaczają odszkodowanie rzeczoznawcy wyznaczeni przez Makhzena i ciało dyplomatyczne, stosownie do przepisów o wywłaszczeniu ze względu na użyteczność publiczną.

Artykuł 74.

Przy wydzierzawianiu monopolu opium i kifu stosowana będzie zasada submisji bez względu na

le monopole de l'opium et du kif. Il en serait de même pour le monopole du tabac, s'il était établi.

Art. 75.

Au cas où il y aurait lieu de modifier quelqu'une des dispositions de la présente déclaration, une entente devra s'établir à ce sujet entre le Makhzen et le Corps Diplomatique à Tanger.

Art. 76.

Dans tous les cas prévus par la présente déclaration, où le Corps Diplomatique sera appelé à intervenir, sauf en ce qui concerne les articles 64, 70 et 75, les décisions seront prises à la majorité des voix.

Chapitre V.

Règlement sur les douanes de l'Empire et la répression de la fraude et de la contrebande.

Art. 77.

Tout capitaine de navire de commerce, venant de l'étranger ou du Maroc, devra, dans les vingt-quatre heures de son admission en libre pratique dans un des ports de l'Empire, déposer au bureau de douane une copie exacte de son manifeste, signée par lui et certifiée conforme par le consignataire du navire. Il devra, en outre, s'il en est requis, donner communication aux agents de la douane de l'original de son manifeste.

La douane aura la faculté d'installer à bord un ou plusieurs gardiens pour prévenir tout trafic illégal.

Art. 78.

Sont exempts du dépôt du manifeste:

1° Les bâtiments de guerre ou affrétés pour le compte d'une Puissance;

2° Les canots appartenant à des particuliers, qui s'en servent pour leur usage, en s'abstenant de tout transport de marchandises;

3° Les bateaux ou embarcations employés à la pêche en vue des côtes;

4° Les yachts uniquement employés à la navigation de plaisance et enregistrés au port d'attache dans cette catégorie;

5° Les navires chargés spécialement de la pose et de la réparation des câbles télégraphiques;

narodowości. To samo odnosi się do monopoli tytoniowego, gdyby miano go zaprowadzić.

Artykuł 75.

Gdyby okazała się potrzeba zmiany jakiegokolwiek postanowienia niniejszej deklaracji, natenczas potrzebne jest do tego porozumienie się pomiędzy Makhzenem a ciałem dyplomatycznym w Tangerze.

Artykuł 76.

We wszystkich wypadkach, o których mowa w oświadczeniu niniejszym, a w których wymagany jest współdziałanie ciała dyplomatycznego zapadną postanowienia większością głosów, wyjąwszy artykuły 64, 70, 75.

Rozdział piąty.

Regulamin odnoszący się do marokańskich urzędów celnych oraz do przytłumienia oszustw celnych i przemytnictwa.

Artykuł 77.

Każdy kapitan okrętu handlowego, przybywającego z zagranicy lub z Maroka winien w ciągu dwudziestu czterech godzin od chwili, gdy w jednej z przystani państwa marokańskiego otrzymał papiery wyzwalające, złożyć w urzędzie celnym dokładny odpis swego manifestu, podpisany przez siebie i potwierdzony co do zgodności przez konsygnatariuszu okrętu. Na żądanie musi on nadto przedłożyć urzędnikom celnym oryginał swego manifestu.

Władza celna ma prawo postawienia na pokładzie jednego lub kilku dozorców celem powstrzymania wszelkiego niedozwolonego handlu.

Artykuł 78.

Od składania manifestu uwolnieni są:

1. okręty wojenne lub okręty najęte na rachunek pewnego mocarstwa;

2. łodzie osób prywatnych służące do ich osobistego użytku a nie używane do przewozu towarów;

3. okręty lub statki używane do rybołówstwa w wodach przybrzeżnych;

4. jachty używane wyłącznie dla przyjemności, które jako takie zarejestrowano w ich stałej przystani;

5. okręty przeznaczone umyślnie do zakładania i poprawiania kabli telegraficznych;

6° Les bateaux uniquement affectés au sauvetage;

7° Les bâtiments hospitaliers;

8° Les navires-écoles de la marine marchande, ne se livrant pas à des opérations commerciales.

Art. 79.

Le manifeste, déposé à la douane, devra annoncer la nature et la provenance de la cargaison avec les marques et numéros des caisses, balles, ballots, barriques, etc.

Art. 80.

Quand il y aura des indices sérieux faisant soupçonner l'inexactitude du manifeste, ou quand le capitaine du navire refusera de se prêter à la visite et aux vérifications des agents de la douane, le cas sera signalé à l'autorité consulaire compétente afin que celle-ci procède avec un délégué de la douane chérifienne, aux enquêtes, visites et vérifications quelle jugera nécessaires.

Art. 81.

Si, à l'expiration du délai de vingt-quatre heures indiqué à l'article 77, le capitaine n'a pas déposé son manifeste, il sera passible, à moins que le retard ne provienne d'un cas de force majeure, d'une amende de cent cinquante pesetas par jour de retard, sans toutefois que cette amende puisse dépasser six cents pesetas. Si le capitaine a présenté frauduleusement un manifeste inexact ou incomplet, il sera personnellement condamné au paiement d'une somme égale à la valeur des marchandises pour lesquelles il n'a pas produit de manifeste, et à une amende de cinq cents à mille pesetas, et le bâtiment et les marchandises pourront en outre être saisis par l'autorité consulaire compétente pour la sûreté de l'amende.

Art. 82.

Toute personne, au moment de dédouaner les marchandises importées ou destinées à l'exportation, doit faire à la douane une déclaration détaillée, énonçant l'espèce, la qualité, le poids, le nombre, la mesure et la valeur des marchandises, ainsi que l'espèce, les marques et les numéros des colis qui les contiennent.

Art. 83.

Dans le cas où, lors de la visite, on trouvera moins de colis ou de marchandises qu'il n'en a été déclaré, le déclarant, à moins qu'il ne puisse justifier de sa bonne foi, devra payer double droit

6. okręty przeznaczone wyłącznie do ratunku w razie katastrofy morskiej;

7. okręty szpitalne;

8. okręty szkolne marynarki handlowej, jeżeli nie uprawiają interesów handlowych.

Artykuł 79.

Manifest złożony w urzędzie celnym musi podawać jakość i pochodzenie ładunku, z przytoczeniem znaków numerów paczek, bali, pakunków, beczek itd.

Artykuł 80.

Jeżeli zachodzą silne poszlaki co do niedokładności manifestu, albo jeżeli kapitan odmawia swego zezwolenia na przegląd i zbadanie ze strony urzędników celnych, natenczas doniesie się o tym wypadku właściwej władzy konsularnej w tym celu. aby wspólnie z przedstawicielem szeryfowskiej władzy celnej dokonała przesłuchań, przeszukiwań i badań, które uzna za potrzebne.

Artykuł 81.

Jeżeli kapitan nie złożył swego manifestu mimo upływu przewidzianego w artykule 77. dwudziestoczworgodzinnego terminu, natenczas podpada on karze stu pięćdziesięciu pesetas za każdy dzień zwłoki, jeżeli zwłoka ta nie polega na sile wyższej. Kara ta nie może jednak przekraczać sześciuset pesetas. Jeżeli kapitan w zamiarze oszustnym przedstawił manifest niedokładny lub niezupełny, natenczas będzie on osobiście skazany na zapłacenie sumy równającej się wartości towarów nie pokrytych manifestem i na grzywnę od pięciuset do tysiąca pesetas. Właściwa władza konsularna może zająć zarówno okręt jak i towary, jako zabezpieczenie zapłaty grzywny.

Artykuł 82.

Przy ekspedycji celnej towarów wprowadzonych lub przeznaczonych do wywozu musi każda osoba złożyć władzy celnej dokładną deklarację co do rodzaju, jakości, wagi, liczby, wymiarów i wartości towarów, oraz co do rodzaju, znaków i numerów pakietów, w których towary te są zawarte.

Artykuł 83.

Jeżeli przy przeglądzie znaleziono mniej pakietów lub towarów, aniżeli było podanych, natenczas deklarujący musi, o ile nie może wykazać swej dobrej wiary, zapłacić podwójne cło za towary bra-

pour les marchandises manquant, et les marchandises présentées seront retenues en douane pour la sûreté de ce double droit; si, au contraire, on trouve à la visite un excédant quant au nombre des colis, à la quantité ou au poids des marchandises, cet excédant sera saisi et confisqué au profit du Makhzen à moins que le déclarant ne puisse justifier de sa bonne foi.

Art. 84.

Si la déclaration a été reconnue inexacte quant à l'espèce ou à la qualité, et si le déclarant ne peut justifier de sa bonne foi, les marchandises inexactement déclarées seront saisies et confisquées au profit du Makhzen par l'autorité compétente.

Art. 85.

Dans le cas où la déclaration serait reconnue inexacte quant à la valeur déclarée et si le déclarant ne peut justifier de sa bonne foi, la douane pourra, soit prélever le droit en nature séance tenante, soit, au cas où la marchandise est indivisible, acquérir ladite marchandise, en payant immédiatement au déclarant la valeur déclarée, augmentée de cinq pour cent.

Art. 86.

Si la déclaration est reconnue fautive quant à la nature des marchandises, celles-ci seront considérées comme n'ayant pas été déclarées et l'infraction tombera sous l'application des articles 88 et 90 ci-après et sera punie des peines prévues auxdits articles.

Art. 87.

Toute tentative ou tout flagrant délit d'introduction, toute tentative ou tout flagrant délit d'exportation en contrebande de marchandises soumises au droit, soit par mer, soit par terre, seront passibles de la confiscation des marchandises, sans préjudice des peines et amendes ci-dessous qui seront prononcées par la juridiction compétente.

Seront en outre saisis et confisqués les moyens de transport par terre dans le cas où la contrebande constituera la partie principale du chargement.

Art. 88.

Toute tentative ou tout flagrant délit d'introduction, toute tentative ou tout flagrant délit d'exportation en contrebande par un port ouvert au commerce ou par un bureau de douane, seront punis d'une amende ne dépassant pas le triple de la valeur des marchandises, objet de la fraude, et d'un

kujące, okazane zaś towary zatrzymane będą w urzędzie celnym jako zabezpieczenie zapłaty podwójnego cła; jeżeli z drugiej strony okaże się przy przeglądzie nadwyżka co do liczby pakunków tudzież ilości lub wagi towarów, natenczas niepodaną część towarów zajmie się i skonfiskuje na rzecz Makhzena, o ile deklarujący nie będzie mógł wykazać swej dobrej wiary.

Artykuł 84.

Jeżeli deklarację uznano za niedokładną co do rodzaju lub jakości i jeżeli deklarujący nie może wykazać swej dobrej wiary, natenczas władza właściwa zajmie towary niedokładnie deklarowane i skonfiskuje je na rzecz Makhzena.

Artykuł 85.

Jeżeli deklarację uznano za niedokładną co do wartości i jeżeli deklarujący nie może wykazać swej dobrej wiary, natenczas władza celna może albo natychmiast pobrać cło naprzód w naturze albo jeżeli towar nie jest podzielny, sama go nabyć, płacąc deklarującemu zaraz deklarowaną wartość wraz z przyczynkiem w wysokości pięć od sta.

Artykuł 86.

Jeżeli deklarację uznano za fałszywą co do rodzaju towarów, natenczas postąpi się z towarami tak, jak gdyby nie były deklarowane. Działanie wbrew tym przepisom podpada postanowieniom poniżej umieszczonych artykułów 88. i 90. i ulega karom tamże przewidzianym.

Artykuł 87.

Każdy dowóz i każdy wywóz towarów podlegających ocenie, który usiłowano wykonać lub którego dokonano drogą przemysłnictwa na wodzie lub na lądzie, pociąga za sobą przypadek towarów, niezależnie od następnych kar na wolności i grzywn, które orzeknie właściwa władza sądowa.

Ponadto zajmie się i uzna za przypadek środki transportu lądowego, jeżeli przedmiot przemysłnictwa stanowi główną część ładunku.

Artykuł 88.

Każdy dowóz lub każdy wywóz, które usiłowano wykonać, lub których rzeczywiście dokonano drogą przemycenia przez jeden z portów otwartych dla handlu lub przez jeden z urzędów celnych, karany będzie grzywną nie przekraczającą trzechkrotniej wartości towarów, które stanowiły przed-

emprisonnement de cinq jours à six mois, ou de l'une des deux peines seulement.

Art. 89.

Toute tentative ou tout flagrant délit d'introduction, toute tentative ou tout flagrant délit d'exportation, en dehors d'un port ouvert au commerce ou d'un bureau de douane, seront punis d'une amende de trois cents à cinq cents pesetas et d'une amende supplémentaire égale à trois fois la valeur de la marchandise ou d'un emprisonnement d'un mois à un an.

Art. 90.

Les complices des délits prévus aux articles 88 et 89 seront passibles des mêmes peines que les auteurs principaux. Les éléments caractérisant la complicité seront appréciés d'après la législation du tribunal saisi.

Art. 91.

En cas de tentative ou flagrant délit d'importation, de tentative ou flagrant délit d'exportation de marchandises par un navire en dehors d'un port ouvert au commerce, la douane marocaine pourra amener le navire au port le plus proche pour être remis à l'autorité consulaire, laquelle pourra le saisir et maintenir la saisie jusqu'à ce qu'il ait acquitté le montant des condamnations prononcées.

La saisie du navire devra être levée, en tout état de l'instance, en tant que cette mesure n'entravera pas l'instruction judiciaire, sur consignation du montant maximum de l'amende entre les mains de l'autorité consulaire ou sous caution solvable de la payer acceptée par la douane.

Art. 92.

Les dispositions des articles précédents seront applicables à la navigation de cabotage.

Art. 93.

Les marchandises, non soumises aux droits d'exportation, embarquées dans un port marocain pour être transportées par mer dans un autre port de l'Empire, devront être accompagnées d'un certificat de sortie délivré par la douane, sous peine d'être assujetties au paiement du droit d'importation et même confisquées si elles ne figuraient pas au manifeste.

Art. 94.

Le transport par cabotage des produits soumis aux droits d'exportation ne pourra s'effectuer qu'en

milité ukrócenia skarbu i więzieniem od pięciu dni do sześciu miesięcy albo jedną tylko z obu tych kar.

Artykuł 89.

Każdy dowóz lub każdy wywóz, które usiłowano wykonać lub których rzeczywiście dokonano inną drogą a nie przez przystań otwartą dla handlu lub przez urząd celny, karany będzie grzywną od trzzechset do pięciuset pesetas oraz dalszą grzywną równającą się potrójnej wartości towaru albo też aresztem od miesiąca do roku.

Artykuł 90.

Ci, którzy dopuścili się współwiny w jednym z przestępstw wymienionych w artykułach 88. i 89. podpadają tym samym karom co bezpośredni sprawcy. Czy zachodzą znamiona współwiny, oceni się według ustaw odawstwa właściwego sądu.

Artykuł 91.

Jeżeli usiłowano wprowadzić albo wywieźć towary okrętem inaczej, a nie przez jedną z przystań otwartych dla handlu lub też jeżeli czynu takiego rzeczywiście dokonano, natenczas marokańska władza celna może kazać odprowadzić okręt do najbliższej przystani, aby oddać go władzy konsularnej; ta zaś władza może zająć okręt i utrzymywać zajęcie w mocy aż do zapłacenia kar, na które zasłużono.

Zajęcie okrętu musi być uchylone w każdym okresie postępowania po złożeniu do rąk władzy konsularnej maksymalnego wymiaru zagrożonej grzywny albo też za dostateczną rękojmią, którą władza celna przyjmie, o ile przez to śledztwo nie będzie utrudnione.

Artykuł 92.

Postanowienia powyższych artykułów stosują się także do żeglugi pobrzeżnej.

Artykuł 93.

Towary uwolnione od cła wywozowego, które załadowuje się w jednej z przystań marokańskich celem przewozu morzem do innej przystani w państwie, muszą być zaopatrzone w certyfikat wywozowy, wystawiony przez władzę celną w przeciwnym bowiem razie podpadają one opłacie cła dowozowego, a o ile nie były wciągnięte do manifestu, także przypadkowi.

Artykuł 94.

Wyroby podlegające cłu wywozowemu można przewozić drogą żeglugi pobrzeżnej tylko wówczas,

consignant au bureau de départ, contre quittance, le montant des droits d'exportation relatifs à ces marchandises.

Cette consignation sera remboursée au déposant par le bureau où elle a été effectuée, sur production d'une déclaration revêtue par la douane de la mention d'arrivée de la marchandise et de la quittance constatant le dépôt des droits. Les pièces justificatives de l'arrivée de la marchandise devront être produites dans les trois mois de l'expédition. Passé ce délai, à moins que le retard ne provienne d'un cas de force majeure, la somme consignée deviendra la propriété du Makhzen.

Art. 95.

Les droits d'entrée et de sortie seront payés au comptant au bureau de douane où la liquidation aura été effectuée. Les droits ad valorem seront liquidés suivant la valeur au comptant et en gros de la marchandise rendue au bureau de douane, et franche de droits de douane et de magasinage. En cas d'avaries, il sera tenu compte, dans l'estimation, de la dépréciation subie par la marchandise. Les marchandises ne pourront être retirées qu'après le paiement des droits de douane et de magasinage.

Toute prise en charge ou perception devra faire l'objet d'un récépissé régulier, délivré par l'agent chargé de l'opération.

Art. 96.

La valeur des principales marchandises taxées par les Douanes marocaines sera déterminée chaque année, dans les conditions spécifiées à l'article précédent, par une Commission des valeurs douanières, réunie à Tanger et composée de :

- 1° Trois membres désignés par le Gouvernement marocain,
- 2° Trois membres désignés par le Corps Diplomatique à Tanger,
- 3° Un délégué de la Banque d'Etat,
- 4° Un agent de la Délégation de l'Emprunt marocain 5°/_o, 1904.

La Commission nommera douze à vingt membres honoraires domiciliés au Maroc, qu'elle consultera quand il s'agira de fixer les valeurs et toutes les fois qu'elle le jugera utile. Ces membres honoraires seront choisis sur les listes des notables, établies par chaque Légation pour les étrangers et par le Représentant du Sultan pour les marocains. Ils seront désignés, autant que possible, proportionnellement à l'importance du commerce de chaque nation.

jeżeli w urzędzie celnym przystani wyjazdu złożono za pokwitowaniem kwotę cła wywozowego od tych towarów.

Złożona kwota zwrócona będzie składającemu przez urząd celny, w którym ją złożono, za okazaniem oświadczenia władzy celnej co do nadejścia towarów i pokwitowania na złożenie cła. Dokumenty stwierdzające nadejście towarów muszą być okazane w ciągu trzech miesięcy, licząc od chwili ekspedycji. Po upływie tego terminu złożona suma staje się własnością Makhzena, o ile zwłoka nie da się wytłumaczyć siłą wyższą.

Artykuł 95.

Cła dowozowe i wywozowe płacone będą urzędowi celnemu, gdzie dokonać się ma obrachunku, w gotówce. Cła od wartości policzone będą według wartości towarów oddanych urzędowi celnemu, uwzględniając wartość w gotówce i en gros, bez należitości za ocenie i należitości składowych. W razie uszkodzeń uwzględni się, przy szacowaniu zmniejszenie wartości towaru, jakie wskutek tego zaszło. Towary można odebrać tylko po opłaceniu należitości za ocenie i za skład.

Na każdy odbiór towarów i należitości muszą urzędnicy, którym czynności te zlecono, wystawić przepisane poświadczenie odbioru.

Artykuł 96.

Komisya do szacowania wartości celnych, która zbierze się w Tangerze, ustali corocznie wartość najważniejszych towarów podlegających ocenie w Maroku, a to pod warunkami podanymi w artykule poprzednim. Komisya ta składa się :

1. z trzech członków wyznaczonych przez rząd marokański;
2. z trzech członków wyznaczonych przez ciało dyplomatyczne w Tangerze;
3. z przedstawiciela banku państwowego;
4. z ajenta komisji dla pięcioprocentowej pożyczki marokańskiej 1904.

Komisya mianuje dwunastu do dwudziestu członków honorowych, zamieszkałych w Maroku, których rady zasięga, jeżeli rozchodzi się o ustalenie wartości oraz we wszystkich innych wypadkach, w których uzna to za odpowiednie. Tych członków honorowych wybierze się z list notablów, które dla cudzoziemców zestawia każde poselstwo a dla Marokanów przedstawiciel sultana. Ustanowienie ich nastąpi, o ile możności w stosunku do znaczenia handlu każdej narodowości.

La Commission sera nommée pour trois années.

Le tarif des valeurs fixées par elle servira de base aux estimations qui seront faites dans chaque bureau par l'administration des douanes marocaines. Il sera affiché dans les bureaux de douane et dans les chancelleries des Légations ou des Consulats à Tanger.

Le tarif sera susceptible d'être révisé au bout de six mois, si des modifications notables sont survenues dans la valeur de certaines marchandises.

Art. 97.

Un Comité permanent, dit „Comité des douanes“, est institué à Tanger et nommé pour trois années. Il sera composé d'un Commissaire spécial de Sa Majesté Chérifienne, d'un membre du Corps Diplomatique ou Consulaire désigné par le Corps Diplomatique à Tanger, et d'un délégué de la Banque d'Etat. Il pourra s'adjoindre, à titre consultatif, un ou plusieurs représentants du service des Douanes.

Ce Comité exercera sa haute surveillance sur le fonctionnement des Douanes et pourra proposer à Sa Majesté Chérifienne les mesures qui seraient propres à apporter des améliorations dans le service et à assurer la régularité et le contrôle des opérations et perceptions (débarquements, embarquements, transport à terre, manipulations, entrées et sorties des marchandises, magasinage, estimation, liquidation et perception des taxes). Par la création du „Comité des douanes“, il ne sera porté aucune atteinte aux droits stipulés en faveur des porteurs de titres par les articles 15 et 16 du Contrat d'emprunt du 12 Juin 1904.

Des instructions, élaborées par le Comité des douanes et les services intéressés, détermineront les détails de l'application de l'article 96 et du présent article. Elles seront soumises à l'avis du Corps Diplomatique.

Art. 98.

Dans les douanes où il existe des magasins suffisants, le service de la douane prend en charge les marchandises débarquées à partir du moment où elles sont remises, contre récépissé, par le capitaine du bateau aux agents préposés à l'acconage jusqu'au moment où elles sont régulièrement dédouanées. Il est responsable des dommages causés par les pertes ou avaries de marchandise qui sont imputables à la faute ou à la négligence de ses agents. Il n'est pas responsable des avaries résultant soit du dépérissement naturel de la marchandise, soit de son trop long séjour en magasin, soit des cas de force majeure.

Komisya mianowana będzie na trzy lata.

Taryfa wartości przez nią ustalonych służy za podstawę pod względem ocenienia wartości, które marokańskie władze celne przedsiębrać będą w każdym biurze. Będzie ona przybita w urzędach celnych i w kancelaryach poselstw, tudzież konsulatów w Tangerze.

Po upływie sześciu miesięcy podda się taryfę rewizji, jeżeli w wartości poszczególnych towarów zaszły ważniejsze zmiany.

Artykuł 97.

W Tangerze utworzy się stały komitet pod nazwą komitetu celnego, który zamianowany będzie na trzy lata. Składa się on z specjalnego komisarza Jego Szeryfowskiej Mości, z członka ciała dyplomatycznego lub konsularnego w Tangerze, którego wyznaczy tamtejsze ciało dyplomatyczne i z przedstawiciela Banku państwowego. Komitet ten może przydzielić do swego składu jednego lub więcej przedstawicieli służby celnej z głosem doradczym.

Komitet wykonuje naczelny nadzór nad służbą celną i może zaproponować Jego Szeryfowskiej Mości wydanie stosownych zarządzeń, zmierzających do osiągnięcia ulepszeń w toku służby i do zabezpieczenia prawidłowości i kontroli w czynnościach i ściąganiu opłat (wyładowania, załadowania, transporty lądem, manipulacje, dowóz i wywóz towarów, przechowywanie, ocenianie, obliczanie i ściąganie należności). Utworzenie komitetu celnego nie narusza praw przyznanych posiadaczom papierów wartościowych w myśl artykułu 15. i 16. umowy pożyczkowej z dnia 12. czerwea 1904.

Instrukcje wypracowane przez komitet celny i przez interesowane gałęzie służbowe wydadzą szczegółowe zarządzenia co do zastosowania artykułu 96. i artykułu niniejszego. Instrukcje przedłożone będą ciału dyplomatycznemu do oświadczenia się na nie.

Artykuł 98.

W urzędach celnych, które mają do rozporządzenia dostateczne magazyny, obejmuje administracja celna wyładowane towary z tą chwilą, w której kapitan okrętu wydał je za potwierdzeniem odbioru organom przełożonym nad czynnościami wyładowania, aż do chwili ich prawidłowej ekspedycji celnej. Administracja celna odpowiada za szkody wynikłe z zagubienia lub uszkodzenia towarów, jeżeli takowe należy odnieść do błędów lub niedbalstwa jej urzędników. Nie jest natomiast odpowiedzialna za szkody, które odnieść należy do naturalnego ubytku towarów, do zanadto długiego zatrzymania ich na składzie lub do siły wyższej.

Dans les douanes où il n'y a pas de magasins suffisants, les agents du Makhzen sont seulement tenus d'employer les moyens de préservation dont dispose le bureau de la douane:

Une révision du Règlement de magasinage, actuellement en vigueur, sera effectuée par les soins du Corps Diplomatique statuant à la majorité, de concert avec le Gouvernement chérifien.

Art. 99.

Les marchandises et les moyens de transport à terre confisqués seront vendus par les soins de la douane, dans un délai de huit jours à partir du jugement définitif rendu par le tribunal compétent.

Art. 100.

Le produit net de la vente des marchandises et objets confisqués est acquis définitivement à l'Etat; celui des amendes pécuniaires, ainsi que le montant des transactions, seront, après déduction des frais de toute nature, répartis entre le Trésor chérifien et ceux qui auront participé à la répression de la fraude ou de la contrebande.

Un tiers à repartir par la douane entre les indicateurs,

Un tiers aux agents ayant saisi la marchandise,

Un tiers au Trésor marocain.

Si la saisie a été opérée sans l'intervention d'un indicateur, la moitié des amendes sera attribuée aux agents saisissants et l'autre moitié au Trésor marocain.

Art. 101.

Les autorités douanières marocaines devront signaler directement aux agents diplomatiques ou consulaires les infractions au présent règlement commises par leurs ressortissants, afin que ceux-ci soient poursuivis devant la juridiction compétente.

Les mêmes infractions, commises par des sujets marocains, seront déférées directement par la douane à l'autorité chérifienne.

Un délégué de la douane sera chargé de suivre la procédure des affaires pendantes devant les diverses juridictions.

Art. 102.

Toute confiscation, amende, ou pénalité devra être prononcée pour les étrangers par la

W urzędach celnych, które nie rozporządzają dostatecznymi magazynami, obowiązani są urzędnicy Makhzena użyć jedynie tych środków ochronnych, którymi urząd celny rozporządza.

Ciała dyplomatyczne przedsięwzięcie wspólnie z rządem szeryfowskim rewizję obowiązującego obecnie regulaminu magazynowego, przyczym uchwały ciała dyplomatycznego zapadają większością głosów.

Artykuł 99.

Towary i środki transportu lądowego, które uznano za przepadłe, sprzedane będą na zarządzenie administracji celnej w ciągu ośmiu dni po wydaniu ostatecznego wyroku przez sąd właściwy.

Artykuł 100.

Czysty dochód uzyskany ze sprzedaży towarów i innych przedmiotów, które uznano za przepadłe, należy ostatecznie do państwa; kwota pochodząca z grzywnien, tudzież z zaspokojenia kar podzielona będzie, po potrąceniu kosztów wszelkiego rodzaju między szeryfowski skarb państwa a tych, którzy brali udział w przytłumieniu oszustwa celnego lub przemytnictwa w sposób następujący. W szczególności przypada:

jedna trzecia część administracji celnej celem rozdzielenia pomiędzy donosicieli,

jedna trzecia część urzędnikom, którzy towar zajęli,

jedna trzecia część marokańskiemu skarbowi państwowemu.

Jeżeli zajęcie przyszło do skutku bez pośrednictwa donosiciela, natenczas połowę grzywnien przyzna się urzędnikom, którzy byli czynni przy zajęciu a drugą połowę marokańskiemu skarbowi państwowemu.

Artykuł 101.

Władze celne marokańskie winny donosić bezpośrednio przedstawicielom dyplomatycznym i konsularnym o działaniach ich współobywateli, sprzeciwiających się regulaminowi niniejszemu w celu wdrożenia ścigania za pośrednictwem właściwej władzy sądowej.

Władza celna odda przestępstwa tego rodzaju bezpośrednio przed władze szeryfowskie, jeżeli popełnili je poddani marokańscy.

Przedstawiciel władzy celnej winien śledzić tok postępowania w sprawach wiszących przed różnymi władzami sądowymi.

Artykuł 102.

Każdy przypadek tudzież każda grzywna lub inna kara co do obcych obywateli musi być orze-

jurisdiction consulaire et pour les sujets marocains par la juridiction chérifienne.

Art. 103.

Dans la région frontrière de l'Algérie, l'application du présent règlement restera l'affaire exclusive de la France et du Maroc.

De même, l'application de ce règlement dans le Riff et, en général, dans les régions frontrières des Possessions espagnoles, restera l'affaire exclusive de l'Espagne et du Maroc.

Art. 104.

Les dispositions du présent règlement, autres que celles qui s'appliquent aux pénalités, pourront être révisées par le Corps Diplomatique à Tanger, statuant à l'unanimité des voix, et d'accord avec le Makhzen, à l'expiration d'un délai de deux ans à dater de son entrée en vigueur.

Chapitre VI.

Déclaration relative aux services publics et aux travaux publics.

Art. 105.

En vue d'assurer l'application du principe de la liberté économique sans aucune inégalité, les Puissances signataires déclarent qu'aucun des services publics de l'Empire chérifien ne pourra être aliéné au profit d'intérêts particuliers.

Art. 106.

Dans le cas où le Gouvernement chérifien croirait devoir faire appel aux capitaux étrangers ou à l'industrie étrangère pour l'exploitation de services publics ou pour l'exécution de travaux publics, routes, chemins de fer, ports, télégraphes et autres, les Puissances signataires se réservent de veiller à ce que l'autorité de l'Etat sur ces grandes entreprises d'intérêt général demeure entière.

Art. 107.

La validité des concessions qui seraient faites aux termes de l'article 106 ainsi que pour les fournitures d'Etat sera subordonnée, dans tout l'Empire chérifien, au principe de l'adjudication publique, sans acception de nationalité, pour toutes les matières qui, conformément aux règles suivies dans les législations étrangères, en comportent l'application.

czona przez władzę sądową konsularną a co do poddanych marokańskich przez władzę sądową szeryfowską.

Artykuł 103.

Zastosowanie regulaminu niniejszego w obszarze graniczącym z Algierem należeć będzie wyłącznie do Francji i Maroka.

Podobnie znów należeć będzie zastosowanie regulaminu niniejszego w obszarze Riff i w ogóle w obszarach graniczących z posiadłościami hiszpańskimi wyłącznie do Hiszpanii i Maroka.

Artykuł 104.

Postanowienia regulaminu niniejszego, z wyjątkiem postanowień karnych mogą być po upływie dwóch lat, licząc od chwili ich wejścia w moc obowiązującą, poddane rewizji na podstawie jednomyślnej uchwały ciała dyplomatycznego w Tangerze i w porozumieniu z Makhzenem.

Rozdział szósty.

Oświadczenie dotyczące służby publicznej i robót publicznych.

Artykuł 105.

Celem zapewnienia swobody gospodarczej z wykluczeniem wszelkiej nierówności oświadczają podpisane mocarstwa, iż żadna gałąź służby publicznej w państwie szeryfowskim nie może być nadana na korzyść interesu partykularnego.

Artykuł 106.

W przypadkach, w których rząd szeryfowski sądzi, iż celem wykonania służby publicznej lub robót publicznych, jakoto dróg, kolei, portów, telegrafów itp. powinien skorzystać z kapitałów zagranicznych lub przemysłu zagranicznego, zastrzegają sobie mocarstwa podpisujące akt ten prawo czuwania nad tym, aby władza państwowa miała zupełny wpływ na te wielkie przedsięwzięcia ogólnej doniosłości.

Artykuł 107.

Ważność koncesji udzielonych stosownie do artykułu 106. oraz koncesji na dostawy państwowe powinna w całym państwie szeryfowskim podlegać zasadzie publicznej submisji bez względu na narodowość, a to co do wszystkich tych przedmiotów, względem których zasada ta według zasad obcego ustawodawstwa wchodzi w zastosowanie.

Art. 108.

Le Gouvernement chérifien, dès qu'il aura décidé de procéder par voie d'adjudication à l'exécution des travaux publics, en fera part au Corps Diplomatique; il lui communiquera, par la suite, les cahiers des charges, plans, et tous les documents annexés au projet d'adjudication, de manière que les nationaux de toutes les Puissances signataires puissent se rendre compte des travaux projetés et être à même d'y concourir. Un délai suffisant sera fixé à cet effet par l'avis d'adjudication.

Art. 109.

Le cahier des charges ne devra contenir, ni directement ni indirectement, aucune condition ou disposition qui puisse porter atteinte à la libre concurrence et mettre en état d'infériorité les concurrents d'une nationalité vis-à-vis des concurrents d'une autre nationalité.

Art. 110.

Les adjudications seront passées dans les formes et suivant les conditions générales prescrites par un règlement que le Gouvernement chérifien arrêtera avec l'assistance du Corps Diplomatique.

L'adjudication sera prononcée par le Gouvernement chérifien en faveur du soumissionnaire qui, en se conformant aux prescriptions du cahier des charges, présentera l'offre remplissant les conditions générales les plus avantageuses.

Art. 111.

Les règles des articles 106 à 110 seront appliquées aux concessions d'exploitation de forêts de chênes-lièges, conformément aux dispositions en usage dans les législations étrangères.

Art. 112.

Un firman chérifien déterminera les conditions de concession et d'exploitation des mines, minières et carrières. Dans l'élaboration de ce firman, le Gouvernement chérifien s'inspirera des législations étrangères existant sur la matière.

Art. 113.

Si, dans les cas mentionnés aux articles 106 à 112, il était nécessaire d'occuper certains immeubles, il pourra être procédé à leur expropriation moyennant le versement préalable d'une juste indemnité et conformément aux règles suivantes.

Artykuł 108.

Skoro rząd szeryfowski postanowił przystąpić do wykonania robót publicznych w drodze submisji, natenczas zawiadomi on o tym ciała dyplomatyczne i udzieli mu wykazy ciężarów, plany i wszystkie dokumenty dołączone do projektu submisji, tak iż obywatele państw podpisujących akt ten mogą poinformować się co do zamierzonych robót i mogą brać udział przy współubieganiu się. W tym celu zakresić należy w obwieszczeniu submisji odpowiedni termin.

Artykuł 109.

Wykaz ciężarów nie może ani pośrednio ani bezpośrednio zawierać warunku lub postanowienia, które czyniłoby ujmę swobodnemu współubieganiu się i mogło współubiegającego się pewnej narodowości postawić w niekorzystniejszym położeniu wobec współubiegających się innej narodowości.

Artykuł 110.

Submisye będą miały miejsce w takich formach i według takich warunków ogólnych, które przepisze regulamin. ułożyć się mający przez rząd szeryfowski przy współudziale ciała dyplomatycznego.

Rząd szeryfowski udzieli przybicia temu z subitentów, który trzymając się postanowień wykazu ciężarów złoży ofertę przedstawiającą najkorzystniejsze warunki ogólne.

Artykuł 111.

Postanowienia artykułów 106. do 110. stosowane będą do koncesji na eksploatację lasów dębu korkowego według przepisów istniejących w ustawodawstwach zagranicznych.

Artykuł 112.

Firman szeryfowski ustanowi warunki koncesji na eksploatację min, kopalni i kamieniołomów. Przy wygotowaniu tego firmanu zastosuje się rząd szeryfowski do ustawodawstwa zagranicznego, normującego te sprawy.

Artykuł 113.

Jeżeli w przypadkach przewidzianych artykułami 106. do 112. zajdzie potrzeba objęcia pewnych gruntów w posiadanie, natenczas można przeprowadzić ich wywłaszczenie po poprzednim zapłaconiu słusznego odszkodowania, a to według następujących reguł.

Art. 114.

L'expropriation ne pourra avoir lieu que pour cause d'utilité publique et qu'autant que la nécessité en aura été constatée par une enquête administrative dont un règlement chérifien, élaboré avec l'assistance du Corps Diplomatique, fixera les formalités.

Art. 115.

Si les propriétaires d'immeubles sont sujets marocains, Sa Majesté Chérifienne prendra les mesures nécessaires pour qu'aucun obstacle ne soit apporté à l'exécution des travaux qu'Elle aura déclarés d'utilité publique.

Art. 116.

S'il s'agit de propriétaires étrangers, il sera procédé à l'expropriation de la manière suivante:

En cas de désaccord entre l'administration compétente et le propriétaire de l'immeuble à exproprier, l'indemnité sera fixée par un jury spécial. ou, s'il y a lieu, par arbitrage.

Art. 117.

Ce jury sera composé de six experts estimateurs, choisis trois par le propriétaire, trois par l'administration qui poursuivra l'expropriation. L'avis de la majorité absolue prévaudra.

S'il ne peut se former de majorité, le propriétaire et l'administration nommeront chacun un arbitre et ces deux arbitres désigneront le tiers arbitre.

A défaut d'entente pour la désignation du tiers arbitre, ce dernier sera nommé par le Corps Diplomatique à Tanger.

Art. 118.

Les arbitres devront être choisis sur une liste établie au début de l'année par le Corps Diplomatique et, autant que possible, parmi les experts ne résidant pas dans la localité où s'exécute le travail.

Art. 119.

Le propriétaire pourra faire appel de la décision rendue par les arbitres, devant la juridiction compétente, et conformément aux règles fixées en matière d'arbitrage par la législation à laquelle il ressortit.

Artykuł 114.

Wywłaszczenie może nastąpić tylko ze względu na użyteczność publiczną i tylko wówczas, jeżeli potrzebę tegoż stwierdzono w drodze postępowania administracyjnego, którego formalności ustali regulamin szeryfowski, wypracowany przy współdziałaniu ciała dyplomatycznego.

Artykuł 115.

Jeżeli właściciele gruntów są poddanymi marokańskimi, natenczas Jego Szeryfowska Mość zarządzi potrzebne środki, aby wykonanie robót, które uznana za leżące w interesie publicznym, nie doznało przeszkód.

Artykuł 116.

Jeżeli rozchodzi się o właścicieli zagranicznych, natenczas przystąpi się do wywłaszczenia w sposób następujący:

O ile między właściwym zawiadowstwem a właścicielem wywłaszczyć się mającego gruntu nie przyjdzie do zgody, wówczas odszkodowanie oznaczone będzie przez osobne kolegium albo, jeżeli zajdzie potrzeba, w drodze orzeczenia polubownego.

Artykuł 117.

Kolegium to składa się z sześciu fachowych ocenicieli, z których trzech wybierze właściciel a trzech zawiadowstwo, starające się o wywłaszczenie. Rozstrzyga bezwarunkowa większość głosów.

Jeżeli większość głosów nie da się uzyskać, natenczas właściciel i zawiadowstwo mianują po jednym sędzi polubownym; obaj ci sędziowie polubowni oznaczają trzeciego sędziego polubownego.

Jeżeli porozumienie co do oznaczenia trzeciego sędziego polubownego nie przyjdzie do skutku, natenczas zamianuje go ciało dyplomatyczne w Tangerze.

Artykuł 118.

Sędziów polubownych wybierze się według listy, którą z początkiem każdego roku zestawia ciało dyplomatyczne w Tangerze oraz, o ile możliwości z pośród rzeczoznawców nie mieszkających w miejscu, gdzie robota ma być prowadzona.

Artykuł 119.

Od orzeczenia wydanego przez sędziów polubownych może właściciel wnieść odwołanie przed właściwą władzą sądową stosownie do reguł, które według ustawodawstwa jego kraju mają zastosowanie w sprawach sądów polubownych.

Chapitre VII.**Dispositions générales.****Art. 120.**

En vue de mettre, s'il y a lieu, sa législation en harmonie avec les engagements contractés par le présent Acte Général, chacune des Puissances signataires s'oblige à provoquer, en ce qui la concerne, l'adoption des mesures législatives qui seraient nécessaires.

Art. 121.

Le présent Acte Général sera ratifié suivant les lois constitutionnelles particulières à chaque Etat; les ratifications seront déposées à Madrid le plus tôt que faire se pourra, et au plus tard le trente et un Décembre mil neuf cent six. •

Il sera dressé du dépôt un procès-verbal dont une copie certifiée conforme sera remise aux Puissances signataires par la voie diplomatique.

Art. 122.

Le présent Acte Général entrera en vigueur le jour où toutes les ratifications auront été déposées, et au plus tard le trente et un Décembre mil neuf cent six.

Au cas où les mesures législatives spéciales qui dans certains pays seraient nécessaires pour assurer l'application à leurs nationaux résidant au Maroc de quelques-unes des stipulations du présent Acte général, n'auraient pas été adoptées avant la date fixée pour la ratification, ces stipulations ne deviendraient applicables, en ce qui les concerne, qu'après que les mesures législatives ci-dessus visées auraient été promulguées.

Art. 123 et dernier.

Tous les traités, conventions et arrangements des Puissances signataires avec le Maroc restent en vigueur. Toutefois, il est entendu qu'en cas de conflit entre leurs dispositions et celles du présent Acte Général, les stipulations de ce dernier prévaudront.

En foi de quoi, les Délégués Plénipotentiaires ont signé le présent Acte Général et y ont apposé leur cachet.

Fait à Algeciras le septième jour d'Avril mil neuf cent six, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement de Sa Majesté Catholique et dont des copies certifiées conformes seront remises par la voie diplomatique aux Puissances signataires.

Pour l'Allemagne:

(l. s.) **Radowitz.**
(l. s.) **Tattenbach.**

Rozdział siódmy.**Postanowienia ogólne.****Artykuł 120.**

Aby w danym razie sprowadzić zgodność między ustawodawstwem swego kraju a zobowiązaniami przyjętymi na podstawie niniejszego aktu generalnego, zobowiązuje się każde z mocarstw podpisujących akt ten spowodować ze swej strony przyjęcie potrzebnych w danym razie zarządzeń ustawodawczych.

Artykuł 121.

Niniejszy akt generalny ratyfikowany będzie w każdym państwie według obowiązujących tamże ustaw konstytucyjnych. Dokumenty ratyfikacyjne powinny być złożone w Madrycie, o ile możliwości najprędzej, najpóźniej zaś dnia 31. grudnia 1906.

Względem złożenia ratyfikacji należy spisać protokół; wierzytelny odpis protokołu tego udzieleny będzie w drodze dyplomatycznej wszystkim mocarstwom podpisującym akt ten.

Artykuł 122.

Niniejszy akt generalny nabiera mocy obowiązującej w tym dniu, w którym złożone będą wszystkie dokumenty ratyfikacyjne, a najpóźniej w dniu 31. grudnia 1906.

Gdyby w poszczególnych krajach szczególne zarządzenia ustawodawcze, potrzebne celem zastosowania niektórych postanowień niniejszego aktu generalnego do obywateli odnośnego kraju, zamieszkałych w Maroku nie zostały przyjęte przed terminem oznaczonym dla ratyfikacji, natenczas postanowienia te wejdą w zastosowanie co do krajów tych dopiero po ogłoszeniu wyżej wymienionych zarządzeń ustawodawczych.

Artykuł 123 (artykuł końcowy).

Wszystkie umowy, porozumienia się i układy podpisanych mocarstw z Marokiem zatrzymują moc obowiązującą. Jednakowoż istnieje zgodne zapatrywanie, że w razie sprzeczności pomiędzy ich postanowieniami a postanowieniami aktu generalnego te ostatnie powinny mieć pierwszeństwo.

W dowód tego upoważnienia delegaci podpisali niniejszy akt generalny i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Algeciras, dnia 7. kwietnia 1906., w jednym, jedynym wygotowaniu, które będzie złożone w archiwach Jego katolickiej Mości, a którego uwierzytelnione odpisy wydane będą mocarstwom podpisującym akt ten w drodze dyplomatycznej.

Za Niemcy:

(l. s.) **Radowitz.**
(l. s.) **Tattenbach.**

Pour l'Autriche-Hongrie:

- (l. s.) **Welsersheimb.**
 (l. s.) **Bolesta-Koziebrodzki.**

Pour la Belgique:

- (l. s.) **Joostens.**
 (l. s.) **Comte Conrad de Buisserset.**

Pour l'Espagne:

- (l. s.) **El Duque de Almodóvar del Río.**
 (l. s.) **J. Pérez-Caballero.**

Pour les Etats-Unis d'Amérique:

Sous réserve de la déclaration faite en séance plénière de la Conférence le 7 Avril 1906.

- (l. s.) **Henry White.**
 (l. s.) **Samuel R. Gummeré.**

Pour la France:

- (l. s.) **Révoil.**
 (l. s.) **Regnault.**

Pour la Grande-Bretagne:

- (l. s.) **A. Nicolson.**

Pour l'Italie:

- (l. s.) **Visconti-Venosta.**
 (l. s.) **G. Malmusi.**

Pour le Maroc:

Pour les Pays-Bas:

- (l. s.) **H. Testa.**

Pour le Portugal:

- (l. s.) **Conde de Tovar.**
 (l. s.) **Conde de Martens Ferrão.**

Pour la Russie:

- (l. s.) **Cassini.**
 (l. s.) **Basile Bacheracht.**

Pour la Suède:

- (l. s.) **Robert Sager.**

Za Austro-Węgry:

- (l. s.) **Welsersheimb.**
 (l. s.) **Bolesta-Koziebrodzki.**

Za Belgię:

- (l. s.) **Joostens.**
 (l. s.) **Comte Conrad de Buisserset.**

Za Hiszpanię:

- (l. s.) **El Duque de Almodóvar del Río.**
 (l. s.) **J. Pérez-Caballero.**

Za Stany Zjednoczone Ameryki:

Z zastrzeżeniem, które złożono na pełnym posiedzeniu konferencji dnia 7. kwietnia 1906

- (l. s.) **Henry White.**
 (l. s.) **Samuel R. Gummeré.**

Za Francję:

- (l. s.) **Révoil.**
 (l. s.) **Regnault.**

Za Wielką Brytanię:

- (l. s.) **A. Nicolson.**

Za Włochy:

- (l. s.) **Visconti-Venosta.**
 (l. s.) **G. Malmusi.**

Za Maroko:

Za Niderlandy:

- (l. s.) **H. Testa.**

Za Portugalię:

- (l. s.) **Conde de Tovar.**
 (l. s.) **Conde de Martens Ferrão.**

Za Rosję:

- (l. s.) **Cassini.**
 (l. s.) **Basile Bacheracht.**

Za Szwecję:

- (l. s.) **Robert Sager.**

Protocole Additionnel.

Au moment de procéder à la signature de l'Acte Général de la Conférence d'Algeciras, les Délégués d'Allemagne, d'Autriche-Hongrie, de Belgique, d'Espagne, des Etats-Unis d'Amérique, de France, de la Grande-Bretagne, d'Italie, des Pays-Bas, de Portugal, de Russie et de Suède,

Tenant compte de ce que les Délégués du Maroc ont déclaré ne pas être en mesure pour le moment, d'y apposer leur signature, l'éloignement ne leur permettant pas d'obtenir à bref délai la réponse de Sa Majesté Chérifienne concernant les points au sujet desquels ils ont cru devoir Lui en référer,

S'engagent réciproquement, en vertu de leurs même pleins pouvoirs, à unir leurs efforts, en vue de la ratification intégrale par Sa Majesté Chérifienne dudit Acte Général et en vue de la mise en vigueur simultanée des réformes qui y sont prévues et qui sont solidaires les unes des autres.

Ils conviennent, en conséquence, de charger Son Excellence M. Malmusi, Ministre d'Italie au Maroc et Doyen du Corps Diplomatique à Tanger, de faire les démarches nécessaires à cet effet, en appelant l'attention de Sa Majesté le Sultan sur les grands avantages qui résulteront pour Son Empire des stipulations adoptées à la Conférence par l'unanimité des Puissances signataires.

L'adhésion donnée par Sa Majesté Chérifienne à l'Acte Général de la Conférence d'Algeciras devra être communiquée, par l'intermédiaire du Gouvernement de Sa Majesté Catholique, aux Gouvernements des autres Puissances signataires. Cette adhésion aura la même force que si les Délégués du Maroc eussent apposé leur signature sur l'Acte Général et tiendra lieu de ratification par Sa Majesté Chérifienne.

En foi de quoi, les Délégués d'Allemagne, d'Autriche-Hongrie, de Belgique, d'Espagne, des Etats-Unis d'Amérique, de France, de la Grande-Bretagne, d'Italie, des Pays-Bas, de Portugal, de Russie et de Suède, ont signé le présent Protocole additionnel et y ont apposé leur cachet.

Protokół dodatkowy.

Przystępując do podpisania aktu generalnego konferencji w Algeciras przedstawiciele Niemiec, Austro-Węgier, Belgii, Hiszpanii, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch, Niderlandów, Portugalii, Rosji i Szwecji,

z uwagi na to, iż przedstawiciele Maroka oświadczyli, że na razie nie mogą położyć swoich podpisów, ponieważ odległość nie pozwala im otrzymać w krótkim czasie odpowiedzi Jego Szeryfowskiej Mości co do tych kwestyi, w których jak sądzą muszą zasięgnąć jego rozstrzygnięcia,

zobowiązali się wzajemnie, zjednoczyć swoje starania, na mocy swoich zgodnych pełnomocnictw w tym kierunku, aby wymieniony akt generalny uzyskał ratyfikację Jego Szeryfowskiej Mości w całej swej osnowie i aby przewidziane tamże reformy, nierozdzielnie ze sobą związane weszły równocześnie w życie.

Postanawiają zatem poruczyć Jego Ekszellenicy Panu Malmusi, posłowi włoskiemu w Maroku i seniorowi ciała dyplomatycznego w Tangerze podjęcie potrzebnych w tym względzie kroków, przyczym zwrócić należy uwagę Jego Sułtańskiej Mości na wielkie korzyści, które wynikną dla jego państwa z postanowień, które mocarstwa podpisujące akt ten przyjęły jednomyślnie na konferencji.

O przystąpieniu Jego Szeryfowskiej Mości do generalnego aktu konferencji w Algeciras należy za pośrednictwem rządu Jego Katolickiej Mości zawiadomić rządy innych Mocarstw podpisujących akt ten. Przystąpienie to będzie miało tę samą moc, jak gdyby przedstawiciele Maroka byli zaopatrzyli akt generalny swojemi podpisami i ma ono zastąpić ratyfikację Jego Szeryfowskiej Mości.

W dowód tego przedstawiciele Niemiec, Austro-Węgier, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch, Niderlandów, Portugalii, Rosji i Szwecji podpisali ten protokół dodatkowy i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Fait à Algeciras, le septième jour d'Avril, mil neuf cent six, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement de Sa Majesté Catholique et dont des copies, certifiées conformes, seront remises, par la voie diplomatique, aux Puissances signataires.

Pour l'Allemagne:

(l. s.) **Radowitz.**
(l. s.) **Tattenbach.**

Pour l'Autriche-Hongrie:

(l. s.) **Welsersheimb.**
(l. s.) **Bolesta-Koziebrodzki.**

Pour la Belgique:

(l. s.) **Joostens.**
(l. s.) **Comte Conrad de Buisseret.**

Pour l'Espagne:

(l. s.) **El Duque de Almodóvar del Río.**
(l. s.) **J. Pérez-Caballero.**

Pour les Etats-Unis d'Amérique:

Sous réserve de la déclaration faite en séance plénière de la Conférence le 7 Avril 1906.

(l. s.) **Henry White.**
(l. s.) **Samuel R. Gummeré.**

Pour la France:

(l. s.) **Révoil.**
(l. s.) **Regnault.**

Pour la Grande-Bretagne:

(l. s.) **A. Nicolson.**

Pour l'Italie:

(l. s.) **Visconti-Venosta.**
(l. s.) **G. Malmusi.**

Pour les Pays-Bas:

(l. s.) **H. Testa.**

Pour le Portugal:

(l. s.) **Conde de Tovar.**
(l. s.) **Conde de Martens Ferrão.**

Pour la Russie:

(l. s.) **Cassini.**
(l. s.) **Basile Bacheracht.**

Pour la Suède:

(l. s.) **Robert Sager.**

Działo się w Algeciras, dnia 7. kwietnia 1906., w jednym, jedynym wygotowaniu, które będzie złożone w archiwach Jego katolickiej Mości, a którego uwierzytelnione odpisy wydane będą w drodze dyplomatycznej mocarstwom podpisującym akt ten.

Za Niemcy:

(l. s.) **Radowitz.**
(l. s.) **Tattenbach.**

Za Austro-Węgry:

(l. s.) **Welsersheimb.**
(l. s.) **Bolesta-Koziebrodzki.**

Za Belgię:

(l. s.) **Joostens.**
(l. s.) **Comte Conrad de Buisseret.**

Za Hiszpanię:

(l. s.) **El Duque de Almodóvar del Río.**
(l. s.) **J. Pérez-Caballero.**

Za Stany Zjednoczone Ameryki:

Z zastrzeżeniem, które złożono na pełnym posiedzeniu konferencji dnia 7. kwietnia 1906.

(l. s.) **Henry White.**
(l. s.) **Samuel R. Gummeré.**

Za Francję:

(l. s.) **Révoil.**
(l. s.) **Regnault.**

Za Wielką Brytanię:

(l. s.) **A. Nicolson.**

Za Włochy:

(l. s.) **Visconti-Venosta.**
(l. s.) **G. Malmusi.**

Za Niderlandy:

(l. s.) **H. Testa.**

Za Portugalię:

(l. s.) **Conde de Tovar.**
(l. s.) **Conde de Martens Ferrão.**

Za Rosję:

(l. s.) **Cassini.**
(l. s.) **Basile Bacheracht.**

Za Szwecję:

(l. s.) **Robert Sager.**

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes et singulos rätos gratosque habere profitemur, verbo Nostro Caesareo et Regio promittentes Nos ea omnia quae in illis continentur fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratificationis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro Caesareo et Regio adpresso muniri jussimus. Dabantur Schönbrunn die vigesima secunda mensis Decembris anno Domini millesimo nongentesimo sexto, Regnorum Nostrorum quinquagesimo nono.

Franciscus Josephus m. p.

Aloisius Liber Baro ab Aehrenthal m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a Biegeleben m. p.

Consiliarius aulicus ac ministerialis.

Powyższy akt generalny wraz z protokołem dodatkowym ogłasza się z mocą obowiązującą dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z tym dodatkiem, iż przystąpienie i ratyfikacja ze strony Maroka nastąpiły w sposób przewidziany w protokole dodatkowym na skutek edyktu szeryfowskiego z dnia 18. lipca 1906. oraz ze złożenia dokumentów ratyfikacyjnych ze strony wszystkich innych państw, które brały udział w umowie, dokonano w dniu 31. grudnia 1906.

We Wiedniu, dnia 17. września 1907.

Beck wlr.

Klein wlr.

223.

Ustawa z dnia 25. lutego 1907.

celem wykonania generalnego aktu konferencji międzynarodowej w Algeciras.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiamy co następuje:

§ 1.

Postanowienia karne, zawarte w akcie konferencji międzynarodowej w Algeciras z dnia 7. kwietnia 1906. odnoszącym się do wprowadzenia reform w Maroku tudzież inne zarządzenia mające na celu przytłumienie przemykania broni i przemytnictwa stosować się będą w Maroku do obywateli austriackich i okrętów austriackich.

§ 2.

Seiganie karne w kraju tutejszym z powodu działań, które akt generalny uznaje za karygodne, nie będzie miało miejsca.

§ 3.

Upoważnia się rząd, aby w drodze rozporządzenia wydał zarządzenia potrzebne celem wykonania postanowień wspomnianych w § 1.

§ 4.

Ustawa niniejsza nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Wykonanie tejże poruczam Memu Ministrowi sprawiedliwości.

We Wiedniu, dnia 25. lutego 1907.

Franciszek Józef wlr.

Beck wlr.

Klein wlr.